

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
 Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
 Főszerkesztő és kiadási felelős: **Forster Géza** az OMGE. igazgatója.
 Felelős szerkesztő: **Szilassy Zoltán** az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
 Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Felhívás az OMGE. t. tagjaihoz!

Egyesületünk tagjai a folyó évi tagdíjat és alapítványi kamatokat, daczára, hogy azok mindenkor márcziusban esedékesek, nem küldötték be; s ezáltal sok munkát és költséget okoznak az egyesületnek; felkérjük tagjainkat, hogy ugy folyó tartozásaikat mint hátralékaikat (amelyről az évkönyv tagnévsora nyújt tájékoztatást), mielőbb beküldeni sziveskedjenek.
Igazgató,

Az „OMGE.” igazgató-választmányának, ugyis, mint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó-bizottságának ülése.

(1902. május 14.)

Jelen voltak gr. *Desseffy Aurél* elnöklete alatt: *Bujanovics Sándor* alelnök, dr. gróf *Almásy Imre*, *Bujanovics Gyula*, *Balás Árpád*, *Bernát István*, *Cserháti Sándor*, dr. *Csillag Gyula*, dr. *Darányi Gyula*, *Emödy József*, *Gálgyézy Károly*, *Hertelendy Ferencz*, dr. *Hutya Ferencz*, *Kostyán Ferencz*, *Kerpely Kálmán*, *Kovács Albert*, *Koller Pál*, *Koppély Géza*, *Liljés Adolf*, *Máday Izidor*, *Mesko Pál*, *de Pottère Brunó*, dr. *Rodiczky Jenő*, *Platthy Gyula*, dr. *Szilágyi Gyula*, *Szomjas Lajos*, gr. *Teleki József*, *Velesey József*, *Zongor János* választmányi tagok; *Fedák István*, *Kenéz Zoltán*, *Marányi Nándor*, *Matlaszkovszky Tádé* egyesületi tagok; a tisztviselőkar részéről *Forster Géza* igazgató, *Rubinek Gyula* ügyvezető-titkár, *Szilassy Zoltán* szerkesztő-titkár, *Jeszenszky Pál* titkár, *Kirchner Lajos* pénztáros, *Zórád István* az ipari szakosztály titkára és szántói *Szabó Ferencz* segédtitkár.

Gróf *Desseffy Aurél* elnök megnyitja az ülést s üdvözlöli a választmányt azon alkalomból, hogy az új épület termében első ízben tartja ülését. Azon óhajának és kívánságának ad kifejezést, hogy ezen új teremben a tanácskozások szintén megteremjék gyümölcsüket s eszméink mindinkább terjedjenek. Kéri a választmány tagjait, hogy az egyesületet működése kifejtésénél ugyanoly támogatásban részesítsék, mint eddig. (Eljenzés.)

Ezzel az ülést megnyitja.
 Az utolsó választmányi ülés óta két szomorú esemény történt egyesületi életünkben s nagy veszteség érte egyesületünket *Tisza Kálmán* alapító-tag elhalálozása folytán, ki hazánk sorsában évtizedekig döntő szerepet vitt. Azt hiszem t. választmány, hozzá méltóztatnak járulni azon javaslatomhoz, hogy alapító tagunk elhunytá fölött jegyzőkönyvileg fejezzük ki részvétünket. Egyesületünket a mult ülés óta más veszteség is érte, gróf *Szapáry István* választmányi tag elhunytával, ki élénk részt vett hosszú időn keresztül tanácskozásainkban; méltóztatnak ahhoz is hozzájárulni, hogy tagtársunk elhunytá felett szintén részvétünket fejezzük ki.

A választmány elnök javaslatához hozzájárul.

Jegyzőkönyv-hitelesítők.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére a választmány az elnök ajánlatára *Kostyán Ferencz* és *Emödy József* tagokat kéri fel.

Rubinek Gyula a szövetség titkára bemutatja a mult ülésről felvett, az elnök és két hitelesítő tag által aláírt jegyzőkönyvet, mely a „Köztelek” lapban is egész terjedelmében közzé volt téve. Tudomásul szolgál.

Szövetségi tagok átiratai.

Szövetség titkára előterjeszti a Szegedi gazdasági egyesület átiratát, melyben a Szövetség tagjai közül I. évi január hó 1-től kezdve kilép s ezt azzal okadatulja meg, hogy anyagi körülményei nem engedik meg a 100 K. hozzájárulási díj fizetését.

A választmány nevezett egyesületnek a szövetségi tagok közül való kilépését a nagygyűlésnek fogja bejelenteni.

Szövetség titkára előterjeszti a Temesvármegyei gazdasági egyesület átiratát, melyben nevezett egyesület tudatja, hogy a Szövetségbe való belépését közgyűlésén elhatározta, 200 K. évi hozzájárulással. Tudatja egyuttal, hogy az OMGE. igazgató-választmányába, illetve a Szövetség végrehajtó-bizottságába 3 évi megbizatással báró *Ambrózy Gyula* elnököt, br. *Rajásich György* és *de Pottère Brunó* tagokat küldötte ki. Szóló kéri a választmányt, járuljon hozzá, hogy a Temesvármegyei gazdasági egyesület kiküldöttjei a Szövetségi nagygyűlésig a megbizatással járó jogokat ideiglenesen gyakorolhassák.

Az igazgató-választmány előadó javaslatához hozzájárul, a Temesvármegyei gazdasági egyesület belépését a legközelebbi nagygyűlés elé fogja terjeszteni.

Szövetség titkára előterjeszti, hogy a Krassó-Szörényvármegyei gazdasági egyesület szintén közgyűlési határozattal a Szövetségbe való belépését határozta el, a hozzájárulási összeg fizetése alól azonban, tekintve anyagi viszonyait, nevezett egyesület magát felmenteni kéri. Az igazgató-választmány ez értelemben fog előterjesztést tenni a legközelebbi nagygyűlésnek.

A brüsszeli cukorkonvenczióból folyólag tett lépések bejelentése.

Szövetség titkára: A brüsszeli nemzetközi cukorkonvenczió megkötésével egyesületünkben bizalmas értekezlet tartatott, melyből folyólag az elnökség felkérte a földmivelügyi minisztert arra, hogy e kérdésben ankétet tartson, melyen a gazdaközönségen kívül az ipari érdekeltség is részt vegyen s amelynek célja, hogy tájékozást nyerjünk a kormány intenzioi tekintetében a jövőt illetőleg, másrészt a kormányzat előtt kifejhessük azon nézetünket, amelynek alapján mi az Ausztriával fennálló viszonyunkat a fogyasztási adó tekintetében rendezendőnek tartjuk. A cukorkonvenczióból folyólag a cukortermeletésnek bizonyos reduk-

A JENNER-PASTEUR-FÉLE OJTÓANYAGOT SZÁLLITJA:

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Az anyagok a legjobb tudományos módszer szerint készülnek PERTIK PROFESSOR felügyelete alatt.

VÉDŐOLTÁSOK

LÉPFENE ELLEN.

Az anyag hónapokig eltartható.
BIZTOS VÉDELMEZ NYUJT.
Lovak, birkák, és szarvasmarháknak.
Egy birka oltása 12 fillér.
Egy ló vagy szarvasmarha oltása 24 fillér.

SERTÉSEK OLTÁSA

ORBÁNCZ ELLEN

RAPID-SZÉRUM:

az orbáncz fertőzésnek kitélt sertéseket 1-2 óra alatt biztosan megmenti a veszélytől.

Egy sertés szérumos tartós ojtása ... 30 fillér.
 A rendes Pasteur-féle ojtóanyag sertésenként 12 fillér.

Mai számunk 20 oldal.

ezíója fog bekövetkezni, amely kedvező hatással lesz az egész nemzetközi cukoriparra, mert ez megmenekül attól a válságtól, amelybe a túltermelés révén jutott volna. De minket hazai vonatkozásában is érdekeli a kérdés, amennyiben a magyar cukorfogyasztásnál azt az anomáliát láttuk már éveken keresztül, hogy annak egyharmadát az osztrák cukoripar fedezi. Ettől eltekintve is, amennyiben a cukorkartell a brüsszeli egyezmény folytán meg fog szünni, félo, hogy fogyasztásunknak ezen egyharmada, melyet az osztrák ipar fedez, még nagyobb lesz, mert az osztrák iparral a magyar cukoripar nem tudja felvenni a versenyt. Ebből folyólag nyilatkozott meg az egyesületben tartott bizalmas tanácskozmányon és a földmivelésügyi miniszter által egybehívott ankétnak is az a kíváncsi, hogy a fogyasztás feltétlenül biztosítsák a magyar cukortermelésnek. Ez oly kíváncsi, amely nélkül Magyarország a cukorkonvenziót el nem fogadhatja, mert hiába rendezzük a nemzetközi állapotokat, ha Magyarország cukoripara és cukorrépatermesztése teljesen ki van szolgáltatva az osztrák versenyt. Mindeme aggodalmak készítették az egyesületet arra, hogy az ankét összehívását sürgesse a miniszternél, aki ezt össze is hívta s az általunk ott felvetett kívánalmakra vonatkozólag, hogy az osztrák cukoripar versenye lehetőleg kizárassék, megnyugtató kijelentéseket nyertünk. Megjegyzi még szóló, hogy nemcsak a termelésnek, de a magyar cukoriparnak is ez volt az álláspontja, úgy hogy itt az összes érdekelt gazdasági körök teljesen homogén álláspontot foglaltak el, lehetetlen lesz tehát a kormánynak ez elől kitérni. A brüsszeli konvenzióhoz fűzött aggodalmaink tehát eloszlottak s nemcsak a nemzetközi viszonylatban lesz meg a kedvező hatás s az éles verseny csökkenni fog, hanem a magyar piacokon is kedvezőbb állapot fog bekövetkezni, melyek meg lesznek védve az osztrák cukoripar versenyevel szemben. Midőn ezt bejelenti szóló, egyuttal előterjeszti azt is, hogy az e kérdésben a földmivelésügyi miniszter által egybehívott ankétnak elnök ur Öngyéméltósága, továbbá Pallavicini Ede ögróf, Otocska Géza tagok és szóló vettek részt. Kéri ezen bejelentés tudomásul vételét.

Emödy József megnyugtatónak tartja előadó előterjesztését arra nézve, hogy jövőben a magyar cukoripar fejlődni fog s ezen téren nemzetgazdasági szempontból egészséges állapotok fognak bekövetkezni. De nem megnyugtató az előadó előterjesztés azon része, mely a cukorrépatermesztés jelentékeny csökkentésére vonatkozik. Nem megnyugtató azért, mert a filloxerapuztítás által beállott természeti csökkenés folytán a munkásosztály a répatermesztésnél talál foglalkozást, amely, ha most apasztatik, rendkívül nagy horderővel fog bírni a szegény néposztály megélhetésére. A midőn mi a kivándorlás okairól különféle kongresszusokon tanácsozunk, akkor ez előtt szemet nem hunyhatunk s gondoskodnunk kell a módokról, hogy ezen átmeneti időben a szegény munkásosztály helyzete legalább részben elviselhetővé tétessék. A cukorgyárosok egyesületében szintén tárgyalatott ez a kérdés s az egylet elnöke hatvani Deutsch Sándor kifejtette körülbelül ugyanolyan értelemben nézetét ezen cukorválságról, mint az előadó ur s kiemelte azt, hogy különösen az a baj Magyarországra nézve, hogy a prémiumok megszüntetettettek s hogy a vám be lesz hozva a cukorra s azt mondta továbbá nevezett egylet elnöke, hogy szomorú tapasztalat az; hogy a magyar cukor minőségben rendkívül hátramaradt a többi államokéhoz képest. Szóló elismeri, hogy ez tényleg így van, hogy a magyar cukorrépa tényleg nem polarizál oly kedvezően, mint a cseh és német répa, de viszont konstataálni kénytelen szóló azt is s ezt kéri, hogy a választmány a földmivelésügyi kormánynak is tudomására hozza, hogy maguk a magyar cukorgyárosok a répa cukortartalmának

növelésére az elmúlt évtizedek alatt semmit sem tettek. (Ugy van!)

Szóló tapasztalásból beszél s egyetlenegy magyar cukorgyár találkozott, ez a nagysurányi volt, amely tett kísérleteket e tekintetben s bizonyos prémiumokat adott a termelőknek, az azonban egy vagy két évig tartott csak s ezen szépkedvezményeket is leszerelték állítólag azért, mert a vegyész uraknak körülményes volt a mintavétel.

Szóló szeretné, ha a mai ülésből folyólag történnék kezdeményezés oly irányban, hogy a répanak cukortartalma Magyarországon bármilyen módon növeltesék és a földmivelési és kereskedelmi kormányt felkérné az egyesület arra, hogy a cukorgyárakkal állapítsa meg azon módot, hogy miképpen volna lehetséges ezen a cukorrépat nem suly, hanem minőség szerint átvenni.

Gróf Desseffy Aurél elnök: Ugyanezen kérdés az ankétnak is szóba került s kértük a minisztert, hogy a gazdasági tanintézetek gazdaságaiban és a ménesbirtokokon kísérletek tétessenek magasabb polarizációjú répa termesztésére.

Koppély Géza válaszol Emödynek, ki utalt arra, hogy nálunk a répa cukortartalma sokkal alacsonyabban áll, mint a velünk versenyző többi államoké. Szerinte a répanövényt károsító elősídek egyik okozói annak, hogy a répa minőség tekintetében nem fejlődik akként, amint fejlődni kellene. Másik ok a vetésforgó helyes megállapítása, hogy t. i. a talajban levő cukortartalom csökken; a turnusok megállapítása, amit Pallavicini ögróf említett, szerinte hozzájárulna ahhoz, hogy a cukorrépa minőségileg javíttassék. A cukorgyárosok egylete magas díjak kitűzése által dokumentálta azt, hogy szintén törekszik arra, hogy elérhető legyen az, miszerint a magyar cukorrépa minőség tekintetében megközelítse a külföldi répákat.

Emödy József: nem értette meg előtte szóló őt, aki a gazdaközönség szempontjából azt hangsúlyozta, hogy akkor fogják a cukorgyárosok emelni a répa cukortartalmát, ha a gazdaközönséget azon fáradságért, amelylyel a cukorrépa előállítására jár, megfizetik. Ez a sulypontja a dolognak, akadémikus értékű kísérletekkel nem fog elérni annyit, mint amennyit elérnének akkor, ha a gazdának azt a fáradságát és költségét, amit ez különféle műtrágyákra stb. kiad s ezt a cukorgyárosok a gazdának a répa árában megtéríték.

Az igazgató-választmány a nemzetközi cukorkonvenzióból folyólag tett lépéseket tudomásul veszi.

A nemzetközi gabonaármelegfigyelő-bizottság meghívója.

Szövetség titkára bejelenti, hogy az egyesület tagul belépett 1000 K. évi hozzájárulással a Párisban székelő nemzetközi gabonaármelegfigyelő-bizottságba, mely június hó 16-án fog ülést tartani Párisban. Az elnökség a választmány utólagos jóváhagyásával gróf Károlyi Sándort kérte fel, hogy az egyesület képviselőjében a bizottság ülésén megjelenjen. Az igazgató-választmány az elnökség intézkedését jóváhagyólag tudomásul veszi.

A közgazdasági szakosztály javaslatai.

A földmivelésügyi miniszter által megküldött kérdőpontokra adandó válaszjavaslatok a tagosítás ügyében.

Forster Géza: Tisztelt Igazgató-választmány! Amint méltóztatnak emlékezni, a közgazdasági szakosztály a múlt évben foglalkozott a tagosítás kérdésével s hogy ezen kérdést alapos megvitatás tárgyává tehesse, kültagokat is meghívott egyesületünk ezen tanácskozmányra, szakembereket, mérnököket és bírakat s a tanácskozmány alapján összeállított memorandumot felterjesztette a földmivelésügyi és igazságügyi miniszterekhez. Miután a földmivelés-

ügyi miniszter egyetértőleg az igazságügyi miniszterrel új tagosítás törvény kidolgozását határozta el, ezen felmerült alkalomból, folyólag újabb kérdőpontokat küldött szét a szaktestületekhez és így egyesületünkhez is, amely kérdésekre válaszokat kért. Közgazdasági szakosztályunk három ülésben foglalkozott ezen kérdőpontokkal s beható megvitatás után a válaszjavaslatokat megállapította. A válaszjavaslatok a mai ülésen kiosztattak a t. választmányi tag uraknak, kérem azokat tárgyalás alá venni, vagy amennyiben méltóztatnak hozzájárulni, azokat tudomásul venni.

Méltóztatnék megengedni még azt, hogy a válaszjavaslatok egy-két pontjára, melyekre nekem, mint előadónak észrevételeim vannak, megjegyzéseimet megtehessem. Két megjegyzésem van ezen javaslatokra s mint előadó élek azon joggal, hogy a szakosztály ezen határozataival szemben felszólalással éljek.

A harmadik kérdőpontra, a határ egy részére vonatkozó tagosítás kérdésénél, a szakosztály azon álláspontra helyezkedett, hogy neki, mint közgazdasági testületnek, minden uton módon arra kell törekednie, hogy a tagosítási eljárás megkönnyíttessék. Szóló a maga részéről a tagosításnak barátja, azért vállalta el az előadói tisztet e kérdésben, de midőn részletes tagosításról van szó, akkor észszerűsúlyosabb feltételhez kötni azt, mint az általános tagosítást. A közgazdasági szakosztály azt az álláspontot foglalta el, hogy részleges tagosításnál a birtokok egy negyedrésznél hozzájárulása elég legyen arra, hogy a tagosítás kéressék. Ezen pontnál figyelembe veendő, hogy az általános tagosításnál a jelen nem levő közbirtokosság vagyona mindig hozzászámítható a szavazathoz, melylyel a tagosítás megengedhetősége kéretik. Megtörténik ily részleges tagosításnál, hogy egy rosszakaratu birtokos biztosítván magának ezen jogot, a jelen nem levő birtokosokat birtokaikból kiforgatja anélkül, hogy ebből közgazdasági haszon származnék. Én bátor vagyok a közgazdasági szakosztály határozatát ugyszólván megfelelőbeznem arra kéri, méltóztatnék arra az álláspontra helyezkedni, hogy a birtokosság fele, vagy háromnegyedrészre, kérhesse a tagosítás megengedhetőségét részletes tagosításnál.

A második pont, amelyre nézve észrevételeim volna, a közlegelők kérdése. Erről a 9-ik kérdőpont és válaszjavaslat szól s ezen kérdésre a szakosztály a következő javaslatot terjeszti elő:

A szakhatóság hatáskörébe utalandó annak eldöntése, hogy ahol már voltak legelők, ezek továbbra fentartandók-e s ahol nem voltak, vajjon azok kihasítása kívánatos és okszerű-e?

Ezen pontra nézve a szakosztályban az a nézet jutott tulsúlyra, hogy a közös legelő nem okvetlenül szükséges az állattenyésztésnél, de mi állattenyésztésünkben a legnagyobb külterjességgel találkozunk s ha erre való tekintettel nem helyezkedünk arra az álláspontra, hogy közös legelők tagosításra kihasíttassanak vagy a meglévők fentartassanak, akkor túl lövünk a célon, amelyet követnünk kell, mert nézetem szerint különben állattenyésztésünk nem emelkedni, hanem rohamosan hanyatlani fog. Véleményem tehát az, hogy ahol közös legelő van, annak fentartása mellett kell harcolni s a javaslatban kifejeznünk azt, hogy amennyiben a közgazdasági szakosztály hozzájárult egy országos szaktanács felállításának az eszméjéhez, ennek a szaktanácsnak kötelességévé tétessék, hogy a tagosításnál döntse el azt a kérdést, vajjon egyes helyeken a tagosításnál a közlegelők kihasítása szükséges-e vagy sem? De másrészt azon véleményemnek is kifejezést adok, hogy a közös legelőkön kívül legalább is nagyobb kifutók hasíttassanak ki, mert ezek nélkül okszerű állattenyésztést feltételezni lehetetlen. Kérem a köz gazdasági szakosztály javaslatát e pontjának következőleg való módosítását (Olvassa):

A közös legelők az okszerű állattenyésztés elengedhetetlen feltételét képezik és a jövőben megejtendő tagosításoknál erre különös gond fordítandó. Amennyiben pedig a tagosítás folyamatbetele előtt már létező legelők megszüntetése óhajthatnék, ily megszüntetés csak a felállítandó országos szaktanács beható mérlegelése után legyen eszközölhető.

Kvassay Jenő elfogadja Forster Géza módosítását s azt azzal kéri kibővíteni, hogy a tagosítás kimondása öntözésekre, lecsapolásokra, vasutak, csatornázás és vízműsások eseteire is kiterjesszessék.

Forster Géza: A tagosítás kérdésének tárgyalásánál merült fel az is, hogy miképpen és mely szervek útján eszközöltessenek a tagosítások. Általában az a nézet domborodott ki, hogy a mostani bírósági eljárástól jövőben eltekintessék, de erre nézve még nincs szervezettünk. A közigazgatási szakosztály azon véleményét nyilvánította, hogy még ez év folyamán óhajtana a kérdéssel foglalkozni s megállapodás történjék arra nézve, hogy a jövőben a tagosítás mely szakfórum elé tartozzék. E tekintetben a rövid tanácskozásból az domborodott ki, hogy igenis vidéki bizottságok alakítása szükséges elsősorban, amely véleményező testület gyanánt szolgálna, a földmívelésügyi miniszterumban pedig egy országos szaktanács alakítsák, melyben mérnökök, jogászok és bírák vennének részt s ezen szaktanács mérlegelné azt, hogy közigazgatási szempontból szükséges-e a tagosítás vagy nem. Közigazgatási szakosztály az erre vonatkozó javaslatát még a f. év nyarán kívánja felterjeszteni s miután több választmányi ülés őszig már nem fog tartani, méltóztatassék felhatalmazást adni az elnökségnek, hogy amennyiben ezen munkálatok elkészülnek, azokat az elnökség felterjesztesse.

Bejeleníti szülő még azt is, hogy a szakosztály az arányosítás kérdésével is foglalkozott s a tárgyalás során kitént, hogy e téren nagy visszaélések történnék, kivált a székely kivándorlásnak oka a helytelenül eszközölt arányosítás és az arányosítási törvénynek helytelen végrehajtása. Így tehát fel lehet most már hívni a közönség figyelmét arra, hogy ne nyugodjék meg az elsőbírósági törvény magyarosításában, de igyekezzenek a felsőbb bíróságoknál helyesbíteni; erre nézve szükséges, hogy felkérjék az igazságügyminiszter, miszerint az arányosítási törvényt oly világos szövegezéssel látassa el, hogy ily visszaélések a jövőben ne történhessenek. Ma érkezett az egyesülethez **Zabola** község beadványa, melyben elpanaszolják, hogy a 4000 holdnyi arányosítandó területből oly birtokosok is kivették a részüket, akik már egyszer az arányosításból folyólag tárgyalantva lettek s megtörtént az az eset, hogy egy-egy székely kisbirtokosra 5 négyszögöl arányosítási rész jutott, a többit teljesen elarányosították. Ezirányban is felterjesztés intézését javasolja a szakosztály.

Az igazgató-választmány a közigazgatási szakosztály javaslatait a tagosítás kérdésében Forster Géza előadó és Kvassay Jenő módosításával fogadta el.

Javaslat a kirakodó és állatvásárok együttes megtartása ügyében.

Szövevény tükára előterjeszti a közigazgatási szakosztály javaslatát a földmívelésügyi miniszternek a kirakodó és állatvásárok együttes megtartása tárgyában az egyesülethez intézett leiratára. (A szakosztály javaslatai a „Köztelek” lap 34. számában egész terjedelmükben közzé voltak téve.)

Az igazgató-választmány a szakosztály javaslataihoz hozzájárul.

Szövevény tükára előterjeszti a közigazgatási szakosztály javaslatait a földmívelésügyi miniszternek a heti napszámberék kifizetésének szabályozása tárgyában az egyesülethez intézett leiratára. (A szakosztályi javaslat a „Köztelek” 34. számában közöltetett.)

Az igazgató-választmány a szakosztály javaslatait szintén elfogadja.

Szőlészeti és borászati bizottság javaslatai.

Szövevény tükára előterjeszti, hogy a szőlészeti és borászati bizottság legutóbbi ülésén dr. Szilágyi Gyula előadása kapcsán foglalkozott borértékesítésünk akadályaival a külföldön. Az előadó érdekesen fejtegette azt, hogy a külföldön bizonyos bortípusok vannak megállapítva s hogy a külföldön mindenféle aszuborokat „Ungarn Wein” név alatt árusítanak, amelyekhez Magyarországnak semmi köze sincs, sőt az utóbbi időben a dolog oda fejlődött, hogy a magyar aszuborok pótlására buzdítják a közönséget s a magyar aszuborok mellett a délvidéki édes aszuborokat ajánlják, mint amelyek a német vegyészek vizsgálata szerint a magyar tokaji aszuborokat is pótolhatják. A bizottság hosszas vita után azt a javaslatot terjeszti a választmány elé, hogy intéztessék fölterjesztés a földmívelésügyi miniszterhez, hogy borainkat minden borvidék figyelembevételével évről-évre rendszeresen megvizsgáltatni sziveskedjék s a vizsgálatnak eredményei a szakirodalomban is közzététessenek.

Dr. **Szilágyi Gyula:** midőn indítványát elfogadásra ajánlja, egyúttal fölhozza azt, hogy a magyar gyógyszerkönyvben, amely 1888-ban jelent meg újabb kiadásban, mindenféle külföldi bor szerepel gyógybor gyanánt, csak éppen a mi híres boraink nem. 1896-ban egy pórtrendelet hozatott, amelyben a malagabor mellett a kétputtonos tokaji aszu van megjelölve gyógybor gyanánt skülföldről a magyar gyógyszerészeket elárasztják olyan borokkal, amelyek a közönséges ruszti aszuval sem állják ki a versenyt. A bizottságban tett javaslata kiegészítésül indítványozza, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kérje fel a földmívelésügyi minisztert, hogy ezirányban is hasson oda, hogy ezen tarthatatlan állapot megszüntetessék s ne csináljunk idehaza a külföldi hamisított boroknak reklámot.

Az igazgató-választmány a szőlészeti és borászati bizottság javaslatát dr. Szilágyi Gyula ez utóbbi tett pótindítványával fogadja el s ez értelemben intéz fölterjesztést a földmívelésügyi miniszterhez.

Mattaszkovszky Tádé: terjeszti elő ezután az általa a szőlészeti és borászati bizottság ülésén tett és elfogadott javaslatokat a tözegfekéltiek földolgozása tárgyában. (A javaslat a „Köztelek” 32. számában jelent meg.)

A bizottság javaslatait az igazgató-választmány **Bujanovics Sándor, Koller Pál és Mattaszkovszky Tádé** felszólalása után azzal a bővítéssel fogadta el, hogy egyúttal intéztessék fölterjesztés a kereskedelemügyi miniszterhez is, hogy az államvasutak összes vonalain rendelje el ily tözegklozettek felállítását, mint amely alkalmas arra, hogy a járványos betegségek továbburcolását megakadályozza. Fölterjesztés intéztessék továbbá az irányban is, hogy a kaszárnyákban, fegyházakban, kórházakban az illembhelyeken ily tözegszóró klozettek rendeztesenek be.

Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály javaslatai:

Jeszenszky Pál tükár előterjeszti az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály javaslatait, a hivatalos árjegyző-bizottság szervezete ügyében a fővárosi állatvásárokon, valamint a sertések tiszta sulyszerinti adás-vételek tárgyában tett szakosztályi javaslatokat. (A szakosztályi javaslatok a „Köztelek” 22-ik számában egész terjedelmükben közzé voltak téve.)

Az igazgató-választmány az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály javaslatait elfogadja.

A kivándorlási bizottság előterjesztései.

Jeszenszky Pál tükár előterjeszti, hogy egyesületünk a kivándorlási kérdés tanulmányozása céljából országrészi kongresszusok

rendezését határozta el, melyek egybegyűjtött anyagát a pozsonyi kiállítás alkalmával tartandó VI. országos gazdakongresszus fogja a kormányzat elé terjesztendő javaslatokba önteni.

A felvidéki kongresszus rendező-bizottsága a legutóbb megalakult, a rendezésben 23 vármegye gazdasági egyesülete, hatósági és társadalmi testülete vesz részt, a rendező-bizottság elnöke **Miklós Ödön** 5 szakosztályba osztotta a rendező-bizottság a tárgyalás anyagát. A kongresszus rendezése érdekében a szükséges lépések megtétettek, méltóztatassék azt tudomásul venni.

Ugyancsak előterjeszti, hogy a dunántúli kivándorlási kongresszus rendező-bizottsága ápril hó 27-ikén tartotta alakuló ülését. A kongresszus Balaton-Füreden fog megtartani, valószínűleg június hó végén. A kongresszus rendezésére szükséges előkészületek megtétettek. Tudomásul szolgál.

Rubinek Gyula ügyvezető tükár előterjeszti, hogy a délvidéki kivándorlási kongresszus rendező-bizottsága szintén megtartotta alakuló ülését; a kongresszus június hó 14. és 15-ére tüzetett ki, ez azonban változást fog szenvedni, amennyiben a rendező-bizottság egy kisgazda-kongresszus rendezését is tervbe vette, a kisgazdák azonban azon a vidéken mezőgazdasági munkálatokkal vannak elfoglalva s így a rendező-bizottság augusztusra kívánja helyezni a kongresszus határidejét.

Bejeleníti még, hogy az országrészi kongresszusok rendezési költségeinek fedezésére 4000 K. segélyt kér az egyesület a földmívelésügyi miniszter urtól, aki a segélyösszeg adományozását kilátásba is helyezte.

Javaslatba hozza a választmány, hogy az előleges költségek utalványozására, melyek az országrészi kongresszusok rendezésével járnak, hatalmazza föl az egyesület igazgatóját.

Az igazgató-választmány a délvidéki országrészi kongresszus rendezéséről és annak határideje megváltoztatásáról szülő jelentést tudomásul veszi és a kongresszusi költségek utalványozásával az igazgatót megbizzza.

Angol gazdák tanulmányutja.

Tükár előterjeszti, hogy a f. hóban a földmívelésügyi miniszter meghívására 40 angol gazda, gazdasági tanár, szövetkezeti vezető és kormány kiküldött két hétre terjedő tanulmányutra jön Magyarországra. Az ut célja hazánk gazdasági viszonyainak és terményeinek megismerése és esetleges üzleti összeköttetések létesítése. A miniszter felkérte egyesületünket, hogy a rendezésben résztvegyen és az egyesületi tanács **Szilassy Zoltán** tükárt küldte ki, aki az előkészítési munkálatokat is végezte. A társaság május hó 23-kán a „Köztelek”-re is eljön, hogy itt az „OMGE” és a szövetkezetek vezető egyénéivel közvetlenül is érintkezessék.

A székely kormánybiztos kinevezése.

Tükár: előterjeszti, hogy a földmívelésügyi miniszter a székelyföldi nép gazdasági fölsegitése végett akciózt indít s ennek vezetésével **Sándor János** főispánt bizta meg. A földmívelésügyi miniszter erről az egyesületet értesíti s egyúttal felkéri arra, hogy a kormánybiztost ezen nagy közigazgatási horderejű föladatában lehetőleg támogatni sziveskedjék.

Az igazgató-választmány örömmel veszi tudomásul a földmívelésügyi miniszter ezen intézkedését s midőn ennek föliratilag kifejezést adni határoz s egyúttal jelzi, hogy a kormánybiztost működésében támogatni fogja.

Tudomásul veendő tárgyak.

Az igazgató-választmány a mult ülés óta az alábbi miniszteri leiratokat és átiratokat vette tudomásul:

A földmívelésügyi miniszter a külföldi gazdasági tudósító jelentéseinek a „Köztelek”-ben leendő közzététele tárgyában.

A földmívelésügyi miniszter leirata „Utmutatás a Gazdasági Tudósítók számára” min. kiadványt küldi.

A földmivelségi miniszter a mezőgazdasági munkabérek 1899-ik évi kimutatását küldi.

A földmivelségi miniszter a franciaországi faiskolák 1901. évi jegyzékét küldi.

A földmivelségi miniszter „Die Pariser Weltausstellung in Wort und Bild” című művet küldi.

a) A földmivelségi miniszter „Magyarország a párisi világkiállításon 1900.” című művet küldi.

b) „Pestmegyei Gazdasági Egyesület” átirata a gabona- és lisztkészletek évenkénti leltározása tárgyában.

c) Szabolcsmegyei Gazdasági Egyesület memoranduma az olasz borvám ügyében.

Az OMGE. belügyei.

A közösen elintézendő ügyek letárgyalása után az igazgató-választmány az OMGE. belügyeinek tárgyalására tért át.

A jegyzőkönyv hitelesítésére az igazgató-választmány elnök javaslatára *Kostyán Ferencz* és *Galgóczy Károly* tagokat kérte fel.

Jeszenszky Pál titkár bemutatja a múlt választmányi ülésről fölvett, az elnök és két hitelesítő tag által aláírt jegyzőkönyvet, mely a „Köztelek”-ben is egész terjedelmében közzé volt téve.

Tudomásul szolgál.

Tagsági ügyek.

Titkár bejelenti, hogy a múlt választmányi ülés óta tagul jelentkeztek:

Alapító tagul: gróf *Almássy Dénes*.

Évdijas tagokul: *Bachruch Károly*, ifj. *Seregélyi István*, dr. *Szilágyi A. K.*, dr. *Szél László*, *Steiner Ferencz*, *Jálics Andor*, *Somogyi Miklós*, *Schwarz Zsigmond*, *Rosenfeld Károly*, *Bánsch István*, *Szekér Gyula*, *Iszlai Gábor*, *Krétoris Miklós*, *Baráth Kálmán*, *Frank Ede*, *Potyánszky Elek*, gr. *Wass Armin*, gr. *Csekonics Sándor*, *Baruch Jenő*, *László Imre*, *Fried Aurél* és fiai, *Csitány Béla*, *Bründl Lajos*, *Flam Miksa*, *Konrád Imre*, *Raffel Dénes*, *Bródy Aladár*, *Saághy Sándor*, *Köhler Albert*, *Kaszil Sándor*, *Antal Jakab*, *Réti Sándor*, *Sötér Viktor*, *Fuchs Miksa*, *Fried Zsigmond*, *Schwarz Herm.*, *Hermann Márk*, *Fuchs Mór*, ifj. *Bakó János*, dr. *Baghy Béla*, *Szávozdt Richárd*, *Sal István*, *Lövész Nándor*, *Baghy Gyula*, *Hajdu László*, *Tóth Gyula*, *Dutka Jenő*, *Imrik László*.

Az igazgató-választmány az újonnan jelentkezetteket a tagok sorába felveszi.

Meghalt tagok:

A múlt választmányi ülés óta elhaltak a tagok sorából *Tisza Kálmán* és gr. *Szapáry István* alapító, *Clement Lipót* és *Rögler Mihály* évdijas tagok.

Az igazgató-választmány a tagok elhunytá felett részvételt fejezi ki.

Az egyesületi tanács javaslata alapján a választmány *Horváth Mihály*, *Körmöczy Imre*, *Bujdosó Pál* és *Halász Zoltán* tagdíjhátralékos tagokat a tagok sorából törölte.

A taglétszám a mai napig 366 alapító, 3333 évdijas, 23 tiszteletbeli, összesen 3733 tag.

Jelentés a tenyészállatvásár eredményéről.

Titkár bejelenti, hogy az idei tenyészállatvásárokat az egyesület márczius hó 22. és 23-ik napjain tartotta meg. A vásári felhajtás jobb volt a múlt évinél, az eladás, illetve a forgalom is jobb volt, mert a főlhajtásnak 47%-a elkel s az eladott állatok értéke 79,491 koronát tett ki. A pénzügyi eredmény az, hogy az egyesületet 2058 korona 33 fillér bevétel illeti meg a vásár után.

Az igazgató-választmány a tenyészállatvásárról szóló jelentést örömmel veszi tudomásul.

Mult évi vagyonmérleg- és költségjövödelem-számla átvizsgálása.

Forster Géza igazgató előterjeszti, hogy az egyesület számvizsgáló-bizottsága a mult évi mérleget és költségjövödelem-számlát egybeállította s ezt beterjeszti a választmánynak felülvizsgálás végett. Ugy a mérleg-, mint a költségjövödelem-számla nyomtatásban a választmány tagjainak megküldetett s amennyiben a választmány tagjai közül valakinek észrevétele volna a számla ellen, méltóztatnék azt megtenni, hogy a fölvilágosítást megadhassa. Szóla a maga részéről még azt jegyzi meg, hogy az egyesület vagyoni helyzete a mult évben is tetemesen javult, s tekintettel a folyó kiadásokra, amelyek előttünk állanak, kijelenti, hogy az egyesület készpénzkészlete 13.395 korona, ugy, hogy az építkezésből és berendezésből folyó kiadásokat fedezni képes lesz. Bejelenti azt is, hogy az építkezés az új házban végleg befejeztetett s a régi ház átalakítási munkálatai most vannak folyamatban, s eddig összesen 377,574 korona fizettetett ki az építész utalványára.

A költség- és jövödelem-számlát igazgató szintén beterjeszti.

Az igazgató-választmány a vagyonmérleg és költségjövödelem-számlát s arra vonatkozólag a számvizsgáló-bizottság jelentését észrevétel nélkül elfogadja.

Az 1903-ik évi költségvetés bemutatása.

Forster Géza igazgató: Az 1903. évi költségvetés szintén szétküldetett a választmányi tag uraknak; a költségelőirányzat a mult évi költségvetéstől csak csekély részletekben tér el s lehetőleg a régi keretekben mozog. Miután biztos alappal nem bírtunk arra nézve, hogy a jövőben mily kiadások fogják terhelni az egyesületet, mert a székház építési költségei előttünk még ismeretlenek, így tehát azokat csak úgy vehetjük fel, amint az előleges számítások valószínűvé tették.

Az igazgató-választmány az 1903. évi költségelőirányzatot elfogadja.

Az építési bizottság jelentése a pótépitkezés tárgyában.

Forster Géza igazgató: E kérdés a tárgysorozatba ugyan fölvetetett, azonban ma még érdemleges határozat hozatalának anyagát nem kepezheti, miután a „Patria” részvénytársasággal, mint amelynek részére történnek a pótépitkezés, még megállapodásra jutni nem bírt az építési bizottság. Az igazgató-választmány ez irányban egy későbbi ülésén fog határozni.

Változások a tisztségviselőkarban.

Forster Géza igazgató: Az egyesület tisztségviselőkarában változás állott be, amennyiben *De Pottère Brunó* segédtitkár Temes vármegye gazdasági egyesületének ügyvezető titkárává választott meg, ennél fogva ő itten viselt állásáról lemondott s mély köszönetét fejezi ki választmánynak azért, hogy alkalmat nyújtott neki arra, hogy a közgazdasági pályán magát kiképezhesse. Bejelenti még szóla azt is, hogy egyesületünknek ideiglenes szolgálatra felvették *Mallaszkovszky Tádé* és *Arköny Richárd*.

Az igazgató-választmány a tisztségviselőkarban történt ezen változásokat tudomásul veszi.

A tisztségviselői nyugdíjszabályzat módosítása.

Titkár: A nyugdíjintézetni szakértő a nyugdíjintézet szabályzatának módosítását javasolja és pedig a 4-ik szakasz második pontjának bekezdését, amely arról szól, hogy a nyugdíjintézetnél nyugdíj folyósítására csak a nyugdíjalap évi kamatai fordíthatók. A szakértő olyértelmű módosítást javasol, hogy ne csak a folyó kamatok, de maga a tőke is erre a célra fölhasználható legyen. Szakvéleménye szerint továbbá az egyesület tisztségviselőin kívül a nyugdíjintézetnek tagjai maradjanak azok is, akik állásukról lemondottak.

A nyugdíjintézetni szakértő véleménye alapján a tanács azt a javaslatot teszi a választmánynak, illetve a közgyűlésnek, hogy a nyugdíjintézetnél nyugdíjra biztosított nem egyesületi tisztségviselők munkaképtelenség okából bekövetkező nyugdíjaztatásánál az egyesület tartsa fenn magának a jogot ennek megállapítására, mely célból a tanács egy háromtagú szakértő-bizottságot tart szükségesnek esetről esetre a munkaképtelenség megállapítására delegálni, amely bizottságnak tagjai legyenek az OMGE. mindenkori elnöke alatt egy egyetem orvostanár és a közegészségügyi tanács elnöke vagy általa delegált tagja s a munkaképtelenség miatt nyugdíjaztandó alávétmi legyen köteles magát ezen bizottság határozatának, amely ha a munkaképességet mondaná ki, abban az esetben az egyesületnek joga legyen az illetőt az egyesület által kijelölendő munkakörben még alkalmazni.

Az igazgató-választmány a nyugdíjszabályzat módosítására vonatkozólag az egyesületi tanács javaslatát elfogadja.

Titkár előterjeszti a tanács javaslatát a Szemere Huba-féle alapítvány hovaforrására nézve. Az egyesület kérdést intézett az alapítványtevőhöz, hogy alapítványa milyen munka megírására volna fordítható. Az alapítványt tevő azon óhajának adott kifejezést, hogy iratassék egy munka a különböző dohánypajták-ról, ismeresse annak szerkezetét és részletes költségvetését.

Miután ily mű csak akkor felelhet meg céljának, ha az kiterjeszkedik a dohánynak a pajtáiban való kezelésére is, a választmány a mű megírására *Kerpely Kálmán* gazd. tanint. igazgatót és ifj. *Sporzon Pál* gazdasági tanintézetni tanárt határozta felkérni.

Végül *Zórád István* a kereskedelmi és ipari szakosztály titkársa előterjeszti, hogy a szakosztály ipari bizottsága legutóbb tartott ülésében beható vita tárgyát képezte egy len-és kendertermesztési és értékesítési országos szövetkezet megalakításának kérdése. A bizottság egy szűkebb bizottságot küldött ki a javaslat előkészítésére s egy tanácskozássra fogja összehívni a termelőket és az ezen ügyben érdekelteket, amely tanácskozáson az alakítandó országos szövetkezet keretei fognak megállapítani.

Amozgalom főképpen szövőiparunkra való tekintettel bir nagy horderővel. Kéri az ipari szakosztály részéről ezen előleges jelentés tudomásulvételét. Tudomásul szolgál.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Uzsora-ankét.

E hó 27-ikén a Magyar Gazdaszövetség uzsora-ankétet rendez, kiváló jogtudósok és gyakorlati gazdák bevonásával. Az ankét előtanulmánya már előttünk is fekszik egy magvas és tanulságos értekezésben; szerzője *Kuncz Jenő* dr. kiváló jogtudósunk. Ebből a kiadványból is látjuk, hogy az ankéten mindazon gyakorlati tapasztalatok és irodalmi adatok hasznosítottak, amelyek uzsora-törvényünknek különösen arra a fogyatékoságára figyelmeztelnek, hogy abból a dologi, tehát a termény- és áru-uzsora minősítése egyáltalában hiányzik.

1883 : XXV. t.-cikkünk tudvalevőleg csak az ugynevezett hitelezési uzsorát üldözi s ezen törvénycikk alapján csak azon ügyletek semmisíthetők meg, amelyekben, habár palástolt alakban, de a hitelezés, illetve kölcsönzés szándéka s az aránytalan ellenszolgáltatás ténye kimutatható. Ez a törvénycikk nem számolt

azzal, hogy burkolt formákban nemcsak a hitelezési (a pénz) uzsora költözködhetik, hanem a terményuzsora is. Már pedig nagyon jól tudjuk, hogy van az adás-vételi ügyleteknek egy legális formája, az úgynevezett gabonaelővétel, amely a kereskedelmi törvényeknek teljesen megfelelő jogi formáságok mellett köthető meg s amelyet a bíróságok peres esetben kénytelenek kereskedelmi ügyletnek minősíteni. Holott ily ügyletekben igen sok esetben kimutatható tisztességtelen nyereszkesedés czélzata a vevő részéről, a szorultság, tapasztalatlanság vagy könnyelműség és a szolgáltatás aránytalansága az eladó részéről, szóval ilyen ügyletekben sokszor az uzsorának összes elemei befoglaltatnak és az ügyletekbe bevont kiszáradnak nagy anyagi károsodását eredményezik. Ilyen kizsákmányoló ügyletekkel szemben bíróságunk a megtámadott feleknek védelmet nyújtani nem tudott és nem tud a mai napig sem. S ezért bíróságainkat szemrehányással nem illethetjük.

Az úgynevezett gabonaelővételi ügyletek a kereskedelmi törvények 353. §-ának védelme alatt állanak, E szerint a szabályszerűen kiállított kötlevel alapján, a szerződés elmulasztásából eredő kár megtérítését a gabonaelővétellel foglalkozó kereskedő joggal megkövetelheti és ezt a követelését a bíróság előtt érvényesítheti is. A bíróság pedig kénytelen volt a kereskedő javára dönteni még az esetben is, ha a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között szembeeső aránytalanság mutatkozott, mert a keresk. törvények 280. §-a szerint még a felén tuli sérelem sem képez okot az ügylet megtámadására. Bíróságaink tehát a kereskedelmi törvények szellemében ítélték a gabonaelővételi perekben, mert így kellett tenniük: mindazáltal a száraz paragrafusoktól független bírói belátás nem egyszer segítségére sietett a szemmel láthatólag kizsákmányolt termelőnek. Ily esetekben az ügyletek érvénytelené tételére többféle indokot hoztak fel. Az elsőfoku bíróságok ítéleteiben az a felfogás jut kifejezésre, hogy ez eladó szándéka csakis az általa természetelt buza szállítására vonatkozhatott, tehát szállítási kötelezettségének csakis tényleges terméseredményének mértékéig köteles eleget tenni. A termelő javára igyekezett szolgálni az a másik felfogás, mely az elővételi ügyleteket szerencsejátéknak minősítette, vagy amely a tulságosan alacsony kötési árak alapján uzsora czimen igyekezett az ügyletet érvénytelenné tenni. Természetesen egyik felfogás sem oldotta meg a kérdést és nem eredményezhetett egységes bírói gyakorlatot. Eldöntetlen kérdés maradt a mai napig, hogy gabonaelővétel-e vagy uzsora?

A kérdése ily feltevése körül egész irodalom támadt; a vitatkozók egyik fele az uzsora-törvény szigorával kívánta üldözni a kereskedőnek aránytalan hasznót biztosító gabonaelővételeket; a másik

fél pedig a kereskedelmi törvények feltétlen oltalma alá kívánta helyezni azokat. S míg az irodalmi harc eként folyt, addig a gabonaelővételekbe palástolt kizsákmányoló ügyletek szabadon pusztították a falvakat. Ily körülmények között a gabonaelővételi ügyleteknek szabályozása elodázhatlan szükségessé vált nem csak azért, hogy e révén a kiszáradtakat ne aknázhassák ki tisztességtelen kereskedők, hanem azért is, mert az elővételi ügyleteket illető kétség és bizonytalan megítélés sulya kereskedelmi életünkre is ránehezedett. Ugy a termelők, mint a kereskedők egyformán sürgetik most már az elővételi ügyletek szabályozását olyformán, hogy ami ezekben az ügyletekben a reális gabonakereskedelem érdeke, az megvédelmeztesék és felszabaduljon a kétséges megítélés sulya alul; ami pedig ezekben az ügyletekben tisztességtelen, azt a törvény üldözze és torolja meg.

Ennek a követelménynek eleget tenni igyekeznek a polgári törvénykönyv tervezetében, ámde mi nem szeretnénk várni addig, míg a polgári törvénykönyv elkészül. Semmi olyan ok nincs, amely a mai jogbizonytalanságnak fentartása s esetleg 4—5 évi meghosszabbítása mellett szól, de ezer szól ellene. Ezért mi kívánjuk az 1883: XXV. törvénycikkeknek novelláris uton való módosítását, illetve kibővítését oly módon, hogy annak keretén belül a dologi uzsora is minősítessék.

Egyik kívánságunk tehát arra vonatkozik, hogy amennyiben a bíró szeme a terményeladási ügyletekben a kizsákmányoló tendenciát kétségtelenül felfedezi, legyen meg neki tételes törvényeinkben gyökeredző joga az ilyen ügyletek érvénytelenítésére.

Másik kívánságunk pedig az, hogy amennyiben a polgári bíróság a kizsákmányoló ügyletek megsemmisítésére okot talál, ne kelljen várnia a büntetőbírósnak arra, hogy a sértett fél vagy annak fel- és lemenő rokonsága a vádindítványozás jogával éljen, hanem a polgári bíróság egyenesen a büntetőbíróshoz tegye át az ügyet, amely hivatalból rendelkezze el a nyomozást. Ez az uzsorának hivatalból való üldözése.

E két követelmény kielégítésére alkalmas módokat a tervezett értekezlet kiváló jogi kapacitásai remélhetőleg megtalálják és javítanak a helyzeten legalább annyira, hogy a burkolt uzsorát megnehezítik, habár ezt teljesen megakadályozni lehetetlenség. De a Magyar Gazdaszövetség már ezzel is úgy a kistermelőknek, mint a reális kereskedelemnek nagy és hálás elismerésre méltó szolgálatot teend.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

Minő hussertéseket használjunk tenyésztésre.

II.

Hogy az angol sertések az ujabb időben rohamosan tért hódítanak és terjednek, azt legkézféfoghatóbban azon körülmény bizonyítja, hogy tisztavérű tenyészanyagot alig lehet beszerezni, nevesebb tenyészeteinkben ma nincs eladó tenyészanyag s nagyon sokan vannak, akik a folyó tavaszon egyáltalán nem jutottak tenyészanyaghoz. Látva és tapasztalva e sertések rohamos terjedését, kell, hogy ezek tenyészése körül felmerülő kérdésekkel kissé behatóbban s talán ismételtten is foglalkozzunk.

Mindenek előtt önként merül fel az a gondolat, hogy azon tenyésztők, akik nem tudtak a belföldön tenyészanyagot beszerezni, talán nagyobb áldozatokra szánják el magukat s a külföldről hoznak tenyészanyagot. Kérdés, helyesen cselekszenek-e? Nézetem szerint várjanak a beszerzéssel inkább még egy félévig is, de ne szerezzenek be külföldről tenyészanyagot, hanem csakis olyant, amely a hazai viszonyok között születt, nevedkedett fel, amely tehát itt meg van honosulva. Csak elsőrangú tenyészeteknek tanácsos eredeti külföldi tenyészanyagot vérujtás czéljából beszerezni, ahol e sertéseket nemcsak a legalaposabban ösmerik, de meg is tudják neki adni mindazon életfeltételeket, amelyek mellett a reá nézve szokatlan talaji és égáji viszonyok mellett is diszteni fog. Ott azonban, ahol e sertéseket a legalaposabban nem ösmerik, ahol az általuk megszokott életfeltételeket részükre megadni nem képesek, ott az eredeti, hazájából importált sertések között nagy lesz a betegülés, az elhullási százalék, amely körülmény csak elkedvetleníti a tenyésztőt. Ha ellenben e sertések a gondosabb kezelés folytán, aminőben elsőrangú tenyészetekben részük van, már meghonosultak, hazai égáji és talaji viszonyainkat megszokták s azokhoz szervezetük is hozzá alakult, kevésbé gondos kezelés, mostohább viszonyok között is jól fognak diszteni. Teszem azt a yorkshirei sertés eredeti hazájában, de sőt Németországban s Ausztriában is, ahol e sertéseket jóformán kizárólag istállón kezelik, csaknem teljesen csupasz; alig itt-ott van testén egy-egy szál szőr s legfeljebb télire sűrűsödik az meg némileg. Ha az ilyen szőrtelen, csupasz sertések nyáron át kihajtatnak nálunk a legelőre, csakhamar megfognak betegedni. A forróság behatása alatt bőrlőbot kapnak, bőrük megrepedezik s gyakran súlyos kimenetelű betegségbe esnek. A tél beálltával szánalmat keltenek dideregnek, a hideg miatt fejlődésükben visszamaradnak, az elfogyasztott takarmányhoz nem arányosan hiznak. Ha nem is ily mérvben, de hasonlóan járnak a hazájukból importált berkshireiek, amennyiben ezek is csaknem teljesen csupaszok. Az eredeti yorkshireiek ráadásul még tűrni sem képesek, mert külföldön legujabb időig a mopszfejűeknek adtak előnyt, ezeket becsülték többre, holott ezek turásra, legelőre kihasználására egyáltalán nem alkalmasak. De általában véve külföldön a folytonos istállózással, a tulgondos kezeléssel különösen a yorkshirei sertéseket tulfinomították, minek következtében fogékonyak lettek betegségek iránt, elvesztették ellentállóságukat a változóbb időviszonyokkal szemben. Mindezeknél fogva azt mondhatjuk, hogy az Angliából, avagy akár Németországból és Ausztriából direkt importált yorkshirei sertések a mi viszonyaink között nem diszlenek jól, avagy csak igen gondos kezeléssel honosíthatók meg, néhány nemzedék sorozatán át.

Azok a yorkshirei és berkshirei sertések azonban, amelyek nálunk már meghonosultak, egészen másként néznek ki. Testük immár nem

csupasz, de sokszor a mangaliczával vetekedő erős szőrzettel borított, amely védelmet nyújt a perzselő napsugarak s a tél hidege ellen. Fejük megnyult, az orr horpadtsága megszűnt, s ennek következtében az orr kitűnően alkalmas lett a turásra. A meghonosodott berkshirei sertés turóképessége vetekedik a mangaliczáéval, de melléje állítható a meghonosodott yorkshirei sertés turóképessége is. A kezdő tenyésztőnek tehát az ilyen már meghonosodott angol sertésekhez kell nyulnia; ezekben nem fog csalódni, ezek kibírják már a nap perzselő hevét s a tél hidegét egyaránt. Arra a térre elkalandozni, ahol a sertéseket fűtött istállóban tartják, ahol a szellőtől is óva őket végképpen elkényeztetik, nekünk semmiesetre sem szabad. Az efféle eljárásnak s a sertések egyáltalában túlfinomításának káros voltát már a külföldön is hangoztatni kezdik, ott is akadnak már az efféle természetellenes eljárásnak ostorozói; az állattenyésztés terén tényleg előbb-utóbb mindennek rossz eredményre kell végződnie, ami nem természetszerű. Azért, amiért a berkshirei vagy yorkshirei sertés védőbundával bír, még nem veszíti el szaporaságát, sem gyors fejlődését, de edzettebbé lesz betegítő hatányokkal szemben, élelmesebbé lesz a takarmány felkeresése körül. Nem is kezdheti a gazda az angol sertések tenyésztését drága, fűthető istállók építésével s azzal, hogy eddigi legeltetési rendszerét félredobva, csak az istállótartásra szorítkozzék, mert anyagi helyzeténél fogva rá van utalva arra, hogy az eddigi patiesfalu vagy fából készült istállót használja s hogy a rendelkezésére álló legelőket sertéseivel értékesítse ezután is. De ha módjában volna se tenné helyesen, ha költséges, drága istállót építtetne, mert a nagyon masszív, nagyon drága épületek nemcsak egy gazdasági ág, de az egész gazdaság jóveldelemzőségét is tönkre tehetik. Am a meglevő eszközök felhasználásával angol sertést csak az esetben fog sikeresen s haszonnal tenyészthetni, ha nem nyul a külföldi, talán tetszetősebb formájú, de a mi viszonyaink közé alig alkalmas sertés után, de megvárja, amíg hazai tenyészeteinkből szerezhet be, amannál mindenestre durvább, talán valami kevéssel lassabban is fejlődő, de viszonyaink közé alkalmasabb sertést.

Nem kicsiny ma már azon tenyészetek száma az országban, amelyek angol sertések tisztavérbeni tenyésztésével foglalkoznak. En ezen tenyészetek anyagát, mondhatom, csaknem kivétel nélkül ösmerem; meglepő ugyan, hogy ezen tenyészetek, talán egy-kettő kivételével, anyagukat milyen helyes érzéssel, milyen helyes irányban kezelik. Amellett, hogy kiváló gondot tudnak fordítani a tenyészanyag megválasztásánál a testformákra, a széles, hosszú farra, nagy sonkákra stb., pompásan tudják kiválasztani azokat, amelyek a mi viszonyaink közé legalkalmasabbak. Rövid egynéhány év alatt odajavították anyagukat, hogy mopszfejet alig lehet ma már látni, a hosszú, mély törzs rövid lábakon nyugszik erőteljes, vastag csontalappal, a bőr dus szőrzettel borított, szóval olyanná alakították át az angol kultursertéseket, amilyenre nekünk szükségünk van.

Nemcsak tanácsos tehát, de méltányos is, hogy ezekhez a hazai forrásokhoz nyuljunk, amelyek eddig haszon nélkül dolgoztak s csak most érkezett el rájuk nézve az idő, amidőn fáradságuk gyümölcsét élvezhetik.

Kovácsy Béla.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Ifj. Sporzon Pál.

Compound közuti mozdony.

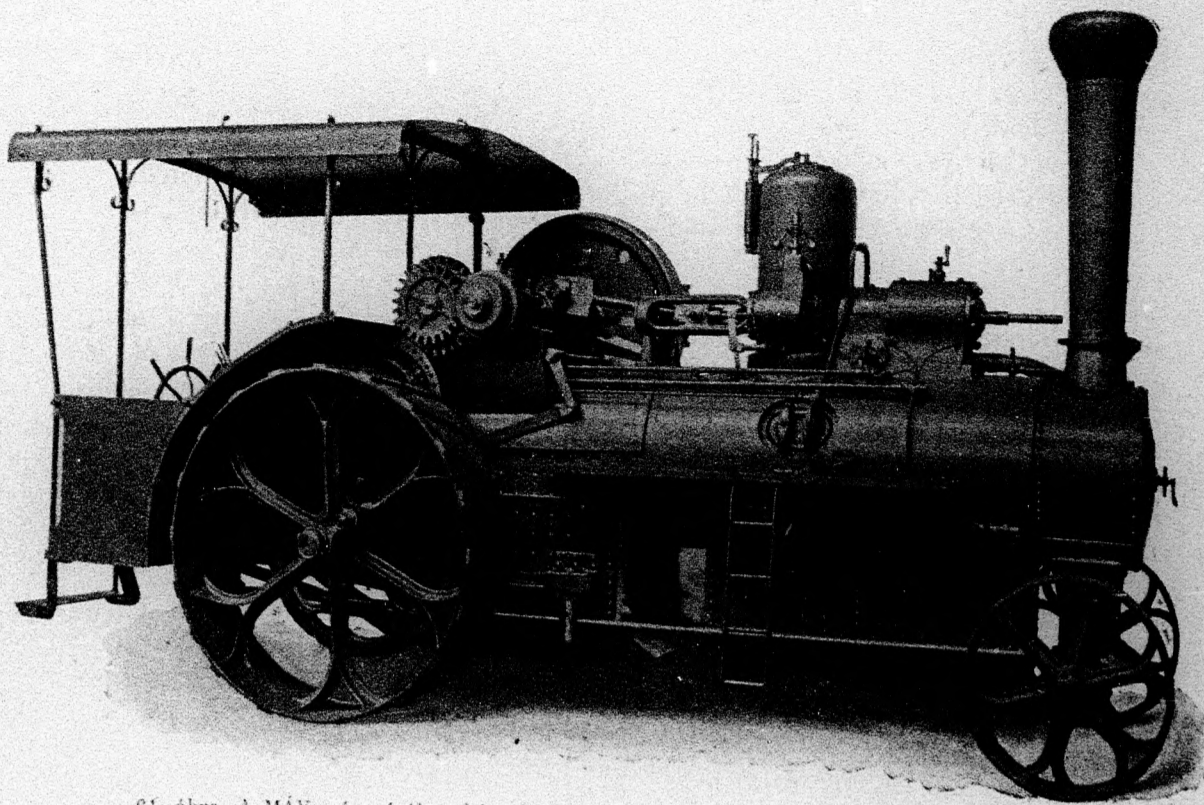
A magy. kir. államvasutak gépgyárában újabb készült közuti mozdonyt alábbiakban ismertetjük:

Hogy a gőzüzemnek alkalmazása a gazdasági vontatások céljaira az állati erővel szem-

ben gazdaságosabb, azt mind szélesebb körökben kezdik beismerni, úgy hogy ezen vontatási mód használata mindinkább terjed.

Ezen tartósan növekedő szükséglet fedezésére oly gép szerkesztésére törekedünk, mely

van szó és vasutak rendelkezésre nem állanak, az uti mozdony alkalmazása szintén ajánlatos, miután az üzemköltségek tudvalevőleg tetemesen kisebbek, mint igás állatok alkalmazása esetén.

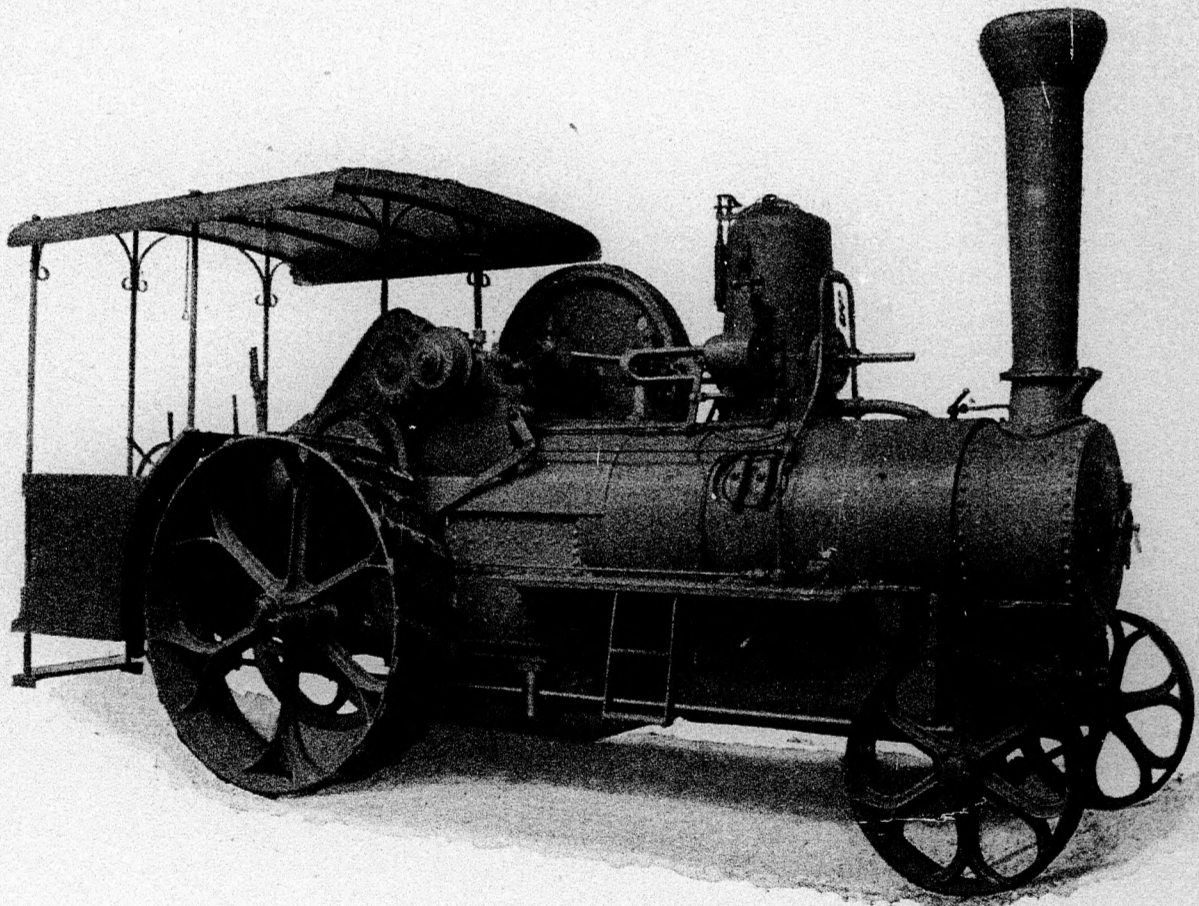

61. ábra. A MÁV. gépgyárában készült MB. jegyű kéthengeres „Compound” közuti mozdony.

a célba vett feladatot a legmesszebb menő igények figyelembevételével adja meg.

Az uti mozdony alkalmazás köre mindinkább tágul s ma már minden nagyobb és jól szervezett gazdaságban nélkülözhetetlen segédeszközzé lett. Alkalmazása a bércsépléseknél indokolt, hol ugyszólván naponta a lokomobilt, cséplőgépet, szén- és vízfordó kocsikat, elevá-

Hosszu és alapos kísérletezések és tanulmányok után módunkban állott a legezélt-vezetőbb javítások és tökéletesbitések alkalmazásával gépünket teljesen a modern igényeknek megfelelően szerkeszteni, fősúlyt fektetve annak egyszerű szerkezetére, könnyű kezelhetőségére, célszerű súlyelosztására és mindezek mellett a gép olcsóságára.

62. ábra. A MÁV. gépgyárában készült MBB. jegyű egyhengeres közuti mozdony.

tort, néha messze rossz és többé-kevésbé lej-
tős utakon kell szállítani, ami ugy időmegtaka-
ritás, mint az igás állatok kimélése szempont-
jából az uti mozdony alkalmazását célszerűvé
teszi. Továbbá, hol nagy terhek szállításáról

A kazán méreteinek megállapításánál te-
kintettel voltunk a rendelkezésünkre álló és az
országban előforduló silányabb minőségű szén-
nemekre, mely célból ugy a fűtőfelület, mint
pedig a tüszekrény jelentékenyen nagyobb

méretű, mint más külföldi gyárakban készült hasonló munkabírású gépeknél. Nem vagyunk utalva tehát a tüzelőanyag használatát illetőleg a külföldi drága szénre.

A rostély meg fekvésénél fogva szén és fatüzelésre egyaránt alkalmas. Cséplésnél szalmával is tüzelhetünk, melyre külön e célra szolgáló tüzelő készülék és rostélyrudak szolgálnak.

A kazán anyaga kitünő minőségű folytvaslemez. A hosszirányú varratok kettős szögecseléssel vannak ellátva, a lemezszélek pedig gyalulva. A lemezek karimázása hidraulikus sajtolással készül, a szegecselés hidraulikus szegecselő gépekkel történik. Általában az exact műhelymunka tekintetében ugyanazon szempontok szerint készül, mint a legjobb lokomobil kazán.

A buvólyuk a tüszekrény közelében van alkalmazva, úgy, hogy a kazán megvizsgálása és tisztítása minden irányban könnyen végezhető. A tüszekrény sarkoknál alkalmazott kimosónyílások segítségével mind a négy oldal vízteréhez könnyen hozzá lehet férni.

A kazán az összes előírt szerelvényekkel el van látva. Mindkét biztosító szelep a bő méretű gőzkup tetején foglal helyet és rugós terheléssel van ellátva.

A kazán táplálására két darab, a kazán egy-egy oldalára alkalmazott Sellert-féle amerikai injektor szolgál, melyek közvetlenül a tápfejnél vannak elhelyezve, magáncső-vezeték tehát nincs és a szívó csővezeték is a lehető legrövidebb, miután a viktartány az injektor közvetlen közelében a hengerkazán alatt van alkalmazva. Az injektorok a gőzt a gőzkup legmagasabb helyéről nyerik és ezáltal teljesen száraz gőzt kapnak, mi az injektorok jó, folytonos és megbízható működése szempontjából igen fontos körülmény. Az injektorok gőz, illetőleg visszalevele a gépészállásból szabályozható, miáltal a kazán egyenletes hajlásának lehetősége biztosítva van.

A víz és széntartány sarkai kellő nagyságú sugárban le vannak kerekítve, így az iszap, a piszok lerakódása, következképpen a lemezek rongálása, ami a szögletes sarkoknál feltétlenül bekövetkeznék — el van kerülve.

A viktartány a gép teljes megterhelésénél, vagyis midőn a gép 50% töltéssel dolgozik és mintegy 35 effektív lóerőt fejt ki, kb. hét órai utra szolgáltat elegendő vizet, ugyanezen esetre silányabb minőségű szén alkalmazása esetén a szénkészlet 3 órai utra elegendő.

A gőzgép compound szerkezetű, miáltal a gőz expansiv erejének teljes kihasználása folytán a tüzelőanyagban az egyhengerű gépekkel szemben mintegy 25—30% megtakarítás érhető el. A nagynyomású henger a tolatyuszekrényvel és receiverekkel együtt teljesen a gőzkupba van építve, úgy, hogy a gőzfűtés folytán a hengerfalak állandó hőmérsékleten tartanak és ennek következtében a gőz lehűléséből származó veszteségek sem léphetnek fel. A gőz a munkahengerbe a gőzkup legmagasabb helyéről, a lehető legrövidebb uton és így nagyon szerencsésen van bevezetve, miáltal a hengerbe mindig csak szárazgőz jut. A gőzgép működése teljesen zajtalan, mert a compound-rendszer alkalmazása folytán a fáradt gőz csak igen kevés nyomással áramlik a kéménybe, a kipuffogással járó zaj tehát, mely az egyhengerű gépek egyik kellemetlen hátránya — elesik. Ez utóbbi körülmény még a kazán tartósságára is kedvező befolyással van, mert a léghuzam nem annyira erőltetett, mint az egyhengerű gépeknél.

A tandem-rendszer alkalmazása az egymás mellett fekvő kéthengerű gépekkel szemben előnyösebb, mert a tandem-gépeknél a kopásnak alávetett részek száma kisebb és a karbantartási költségek ennek folytán kisebbek, azonkívül a kezelés is egyszerűbb.

A két henger között alkalmazott átváltó tolatyú segítségével szükség esetén a nagy hen-

gerbe is vezethető friss gőz. Ez igen méltánylandó előny, mert így az indításnál a géppel jóval nagyobb erőt fejthetünk ki, továbbá, ha a gép nehezebb terepviszonyok közé kerül és a fellépő nagyobb akadályok legyőzésére a gépnek rövid időre nagyobb munkabírást kell kifejteni, mindkét henger friss gőzzel is járatható.

A nagyméretű gőzkup, melybe a nagynyomású henger van beépítve a hengerkazán közepreszén foglal helyet, miáltal akár lejtős, akár emelkedő uton halad a gép, viz sohasem nyomulhat a gőzhengerbe. Uti mozdonyunk tehát a hegyi vidékekre is nagyon alkalmas.

A két henger egy darabból van öntve és a kazánra szegecselt acéltöntvényű alátétlapokra van csavarokkal erősítve. Mindkét hengernek egy közös átmenő dugattyurudja van; a keresztfej és tolatyukhoz tartozó körhagyó is közös. Ugy a dugattyuk, mint a keresztfej acéltöntvényből készülnek.

A hajtótengely egyszer hajlított és diógyöri acélból egy darabban kovacsoltatik. A csapágycsak acéltöntvényű és a kazánra szegecselt bakokra vannak csavarokkal és ekékkel erősítve.

A szabályozás Tangye-Pickering rendszerű, mely gyors járása folytán és azáltal, hogy egy kettős működő éllel ellátott körhagyótárcsára hat, gyors és biztos szabályozást eszközöl. Az indító tolatyú a szabályozóházban van alkalmazva és segítségével a gép könnyen hozható működésbe és gyorsan megállítható.

A hajtókerekre az erő átadása minkét oldalról acéltöntvényű fogaskerekek segítségével történik, miáltal a kerekék igénybevétele és következképpen kopása is felannyira redukálódik, mint az egyoldalu erőátvitelnél. Ezen elrendezés következtében a hajtókerek, nemkülömben a differenciál kerék is súlyra nézve könnyebbekre voltak készíthetők s így a gép hátsó és mellső részén arányosabb súlyelosztás volt elérhető.

A hajtókerek acéltöntvényből készülnek, széles talpuak, a koszorukon ferde irányú kapaszkodó léccel vannak ellátva. Nagyon rossz utakra való tekintetből a kerekéhez még sarokvasakat is adnak, melyek a keréklapokra erősítendők, ezáltal a kerekék csuszása megakadályoztatik. A hajtókerek a tengelyen könnyen elhelyezve és kapcsolásuk a transzmisszióval csapok segítségével történik; a hajtókerek tengelyel erő nem vitetik át. A hajtókerek tengely acéltöntvényű csapágycsakban forog.

A gép differenciál kerékével is el van látva. A gyakorlati tapasztalat igazolta, hogy mily lényeges kelleke a differenciál kerék a közúti mozdonyoknak. Működése automobilikus, alkalmazása folytán a hajtókerek független lévén egymástól, az egyik mindig a mozgás irányának megfelelően gyorsabban, vagy lassabban forog, csuszás és fékezés így nem léphet fel. A gépet képessé teszi, hogy vele keskeny utakon is minden idővesztés és a géprészek minden tuleröltetése nélkül kis fordulatokat tehessünk; megkönnyíti a kormányzást, az utak rongálódását megakadályozza és a kerekék kopását is jelentékenyen redukálja.

Azon esetre, ha a géppel előreláthatólag hosszabb időn át egyenes uton vontatunk a differenciál kerék hatása egy csapszeg segítségével megszüntethető.

A gép kétféle menetsebességgel járatható. A kisebbik menetsebesség óránként 3 km. a nagyobbik 6 km. A sebesség változtatása egy egyszerű kar átforgatása által történik.

A összes fogaskerek egyrészt a kezelő biztonsága érdekében, másrészt a por és piszok behatása ellen védőburkolattal vannak ellátva.

A gép kormányzása az uti mozdonyoknál általában alkalmazott módtól eltérőleg egészen új, sajátos szerkezettel történik a kormánykerék ugyanis az alsó forgóállvány rész két végében golyókkal csapágycsakhoz függélyes könyöktengelyvel egyidejűleg fordíthatók el, így a gépészállomáson alkalmazott nagyméretű kormánykerék által, mozzgatott csigakerék segítségével.

lyével. E kormányzási mód igen nagy előnyt biztosít, amennyiben a kormányzást szerzőlőit megkönnyíti és a gépnek egyuttal nagyobb stabilitást is kölcsönöz.

A gépészállás úgy a fütőnek, mint a gépésznek kényelmes helyet biztosít, cséplőhelyeken hosszabb időre terjedő cséplések esetén a gépészállás néhány csavar oldása után eltávolítható úgy, hogy a tüzelés a földről történhetik, mint a közönséges lokomobiloknál.

A vonószerkezet közvetlenül a kazán oldalalaiból indul ki, miáltal a gépészállás a vonóerő behatása alatt változó irányú igénybevételektől és lökésektől bizonyos fokig tehermentesítve van.

Lejtős utakra a gép fékezése egy igen hatásos, gyorsan és biztosan működő és kényelmesen kezelhető fékező tuskó szolgál.

A gép a hajtókerek-tengelyen még egy sodronykötélllel ellátott kötéldobbal is el van látva, melynek segítségével nagyobb terhek vontathatók fel, meredekebb vagy oly hegyekről, melyek az uti mozdony által meg nem közelíthetők.

A gép mintegy 18—20 tonna terhet képes egyenes jó uton 3 km. sebességgel vontatni, munkabírása különben az utak állapotától és az utemelkedéstől lényegesen befolyásoltatik.

A kéthengerű gépeken kívül egyhengerűek is készülnek, melyek azonban szerkezetre, elrendezésre, részletekre és kivitelre nézve teljesen azonosak a kéthengerű gépekkel.

Ennek megfelelőleg az egyhengerű gépek könnyebbek és az árak kisebbek.

Tagadhatlan tény, hogy a MAV. gépgyárában készült s fent ismertetett közúti mozdony a legmodernebb elvek és hosszas tanulmányok szerencsés születte, de a mezőgazdaság még sokkal nagyobb hasznát venné annak, ha a MAV. gépgyár felvenné tanulmányozási körébe a Parmiter-rendszerű tisztán mezőgazdasági lokomotívot s ezt alakítaná át a mi gazdasági viszonyainkhoz mérten.

Amíg nálunk az utak és hidak kérdése végleg megoldva nincs, a nehéz közúti mozdonyok a mezőgazdaság használatában általánosan elterjedni nem fognak. A könnyű, kicsiny, de mégis erős és olcsó mozdony, mely a mai gazdasági dűlütakon sem dől fel, ez kell a gazdának. *ifj. Sporzon Pál.*

ÁLLATÉRTÉKESÍTÉS.

Rovatvezető: **Dorner Béla.**

Hizóokrök eladása súlylevonással.

B. M. ur a következő kérdést intézte szerkesztőségünkhöz:

„Eladtam 40 drb ökröt következő feltételek mellett: etetés után mázsálva 6% levonással. A kereskedő azonban nem, mint kellett volna, 7 óraker jelent meg, hanem 11 óraker, én az ökröket ugyan átadtam és lemázsáltattam neki, de kijelentettem, hogy miután körülbelül 4 órával később jelent meg, a 6%-t nem hagyom levonni. A kereskedő ebbe nem egyezett bele és így perre kerül a dolog. Az én nézetem az, hogy miután az etetés 5 óraker kezdődik és körülbelül 7 órára véget ér, a kereskedőnek 7 óraker kellett volna elkezdni a mázsálást, de miután 6 órával később jött, már nem járhat neki a 6%; és a rendes szokás is nézetem szerint az, hogy 40 darabnál az elejét akkor kezdji mázsálni az ember, mikor a vége, illetve 35 usque 40-ik ökr etetése is bevégeződik. Kérem becses nézetüket, hogy ilyenformán helyesen jártam-e el és jogom volt-e tőle a 6% levonást megtagadni? „

Kérdéstevő ur ez esetben kissé szigoruan fogta föl a dolgot, mert az állatértékesítési viszonyaink — sajnos — nem olyanok, hogy a vevőtől ily pontosságot követelhetnénk, mint t. uraságod ezuttal követelt. — *zonja* — Az ökröknek mázsálásánál a jelzett eljárást, t. i. hogy az elejét már mázsálják föl-

adásra mázsálják) míg a csapat utóljá még eszik: igen ritka esetben lehet követni, mert utóvégre is a vevő nem igen könnyen áll arra reá, hogy a nagy bendőtartalmat (melynek tagadhatlanul egy bizonyos része elvész) husértékben fizesse. Szó sincs róla, tanusit a vevő az eladóval szemben bizonyos coulanteriákat, nagyon sok könnyítést csinál az átadásnál. De csak akkor, ha reá a vétel előnyös. Pl. az állatokat olcsón vette, és az átadás idején az árak fölszállottak, vagy a vásári irányzat szilárdult, tehát biztos az, hogy a vételnél nyer, vagy nyerni fog. Ilyenkor oda se néz pár forintnak vagy kilónak és az eladót is hagyja „élni”. Ellenkező eset áll be azonban akkor, ha az általa megvett állatok értéke csökken, vagy az árak az átadás idejékor leszállanak, tehát látja, hogy nyeresége igen kevés lesz és ugyancsak össze kell szednie magát, hogy reá ne fizessen.

Ilyenkor azután a coulanteria megszűnik, és minden forintért, minden kilogramm súlyért nagy harcok és küzdelmek indulnak meg.

Ilyen esetekben nagyon gyakori, hogy az átvétel nagyon lassan és nehezen megy végbe, a vevő nem jelenik meg rendes időre, s a lemázsálás idejét huzza, halasztja, mert ez neki haszon. A hizott ökröket etetés itatás után mázsálva 10% levonással szokták megvenni. Nem állítom, de ugylátszik, hogy a jelen esetben a 4 órás késedelem összefüggésben látszik lenni a 10%-os levonással, mert a 6%-os levonást a vevő talán keveselte. Tapasztalt egyén lehetett, mert a 4 órás késedelem nagyjában megfelel 4%-nak, így lett volna azután a 6%-ból 10%.

Eladó ezen esetben a 6%-os levonásba nem egyezett bele, mert azt hitte, hogy az ökrök a négy órás várakozás miatt többet veszítettek, a vevő viszont nem egyezett bele abba, hogy a 6% levonás elmaradjon, tehát pörre került a dolog. Kényes dolog ezen esetben a közelebbi viszonyok ismerete nélkül és pláne bírósági eljárás előtt, ezen ügyben nyilatkozni, de mivel kérdéstevő ur kívánja, tehát megteszem. Kérdés, hogyan szól a kötlevel? avagy az egyezés? Az „etetés után mázsálva” igen tág és elasztikus kitétel. Ki volna-e kötve, hogy az etetés, itatás mikor történik? és a mázsálás mikor, hány órával később kell történnie? Mert ebben valami uzus nincsen. Egyik kereskedő másként jár el, mint a másik, tehát az etetés utáni mázsálás lehet egy vagy hat órával is később, ha külön fixrozott megállapodás nem történt. A vevő, amint megíthető, megfelel a föltételeknek, azaz a fix napra az átvétel végett megjelent, az átadásnál nem támasztott nehézségeket, stb. de az eladó nem tartotta meg a föltételeket, mert nem akarta az állatokat úgy átadni, amint előre megegyeztek, azaz 6% levonással. Eziránt nem tévedek talán és véleményem meg fog egyezni a szakértők véleményével, ha azt állítom, hogy a pör kimenetele a vevőnek, nem pedig az eladónak fog kedvezni. Jó volna talán kiegyezkedni a vevővel. Ha pedig ezentul ily pontos betartását méltóztatik követelni az eladási föltételeknek, úgy a kötlevelben ki kell kötni, hogy a vevő mikor jelenjék meg, mázsálás hány percczel történjék meg az etetés után, stb. és viszont a vevő is kikötheti, hogy az ökrök mivel és hogyan takarmányoztassanak? Mennyi sót, mikor mennyi s milyen vizet kapjanak, mennyi ideig nyugodjanak, mázsáláshoz hogyan és miként hajtassanak, a mázsa milyen távolságra legyen az istállótól stb. stb. Mert nagyobb csapat vételénél igen fontosak a mellékes körülmények is és amint az eladó a vevő iránt, úgy a vevő is sok föltételt s követelményt állíthat föl az eladó iránt és csak akkor lehet az átadást vagy átvételt megakasztani, ha az előző megállapodásban foglalt feltételeket egyik vagy másik fél be nem tartja. A jelen esetben — sajnos — úgy látszik, hogy t. gazdársam hamarkodta el a dolgot, mert miként azt legközelebb e rovat alatt ki fogom mutatni, az

ökröknek négyórás várakoztatása (nyugodt állapotot feltételezve) mellett sem rugott volna a súlyvesztés oly nagyra, hogy amiat az eladás valami nagyobb vagy jelentékenyebb veszteséggel zárult volna az eladóra nézve. D. B.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Feleletek.

Pulykacsibék felnevelése és legeltetése. (Felelet a 332. sz. kérdésre.) Midőn a pulykacsibék kelni kezdenek, a kotlót őrizni kell s mielőtt a kikelt csibék már megszáradtak anyjuk alatt, elszedjük azokat s az e célra fosztott ludtollal telt ládikába teszszük s meleg helyen tartjuk mindaddig, míg az összes kikelt, de az első 24 órában sem enni, sem inni nem kapnak.

A keltési idő alatt a kotlók felett szemlét tartunk s amelyikről azt látjuk, hogy szelid és türelmes, azokat megjelöljük s első sorban vezető anyáknak használjuk, míg a többi a szabadba kieresztjük.

Egy-egy vezető pulyka alá 50 pulykacsibét, egy-egy vezető tyuk alá 30 csibét kell számítani. Természetesen, ha ennél valamivel nagyobb szám jutna egyre-egyre inkább legyen így, minthogy pl. 60 darab csibét két pulykakotló alá adjunk. Minél kevesebb kotlóval, mint vezetővel van dolgunk, annál sikeresebb a pulykacsibék felnevelése.

Midőn a kiválasztott kotlók, illetőleg vezetők alá kiolvastuk a csibéket s azokat száraz, nem léghuzamos s lehetőleg a déli oldalra néző ablakokkal bíró helyiségbe elhelyeztük, azoknak inni adhatunk s pedig mindjárt azon takarmányt, melylyel azokat mindaddig tartani kell, míg fejükön és a nyakon a vérszín pöttyögök (szemölcsök) ki nem nőnek.

A pulykacsibéket következő takarmánykeverékkel tartjuk. Leforrázott tengeridara, keverve apróra vágott esalán, saláta vagy takarmányrépa levéllel és friss édes tehéntúróval, mind jól összekeverten; 10—10 pulykacsibére napi adagokban, 4 hetes korukig 1—1 evőkanálnyi szegeci erős paprikát, 4 hetes koron túl, míg a vérszín pöttyögök már kinöttek, ugyanannyi paprikát 5—5 pulykacsibére kell számítani.

E takarmánykeveréket minden etetés előtt (reggel 8, délben 12 és délután 4 órakor esz-közlendő az etetés) oly mennyiségben kell elkészíteni, hogy azt a csibék teljesen felgyegetik s azzal jól lakjanak, de a talán felmaradt takarmányt a későbbi etetésnél felhasználni sem szabad, mert addig megromlik s a csibéknek bélhuratot szokott okozni.

A pulykacsibék mindaddig, míg vérszín pöttyögök ki nem jön, mást enni nem kapnak. Ivóviz helyett savanyu tejet kapnak minden etetés után, de csak éppen annyit, amennyit a kínálás alatt megisznak, azután az etető vályut ismét tisztára ki kell mosni s eltenni az újbóli használatig.

Ha jó meleg és napos idő van, úgy a napnak déli óráiban, ha már nem nedves a talaj, a pulykacsibék kibocsáthatók a szabadba anyjuk vezetése és gondos emberi felügyelet alatt. Ilyenkor vigan érzik magukat s ha van már mit legelni, nekiesnek a fünek és legelésznek.

Sokáig, különösen az első hetekben 1—2 óránál tovább kinthagyni őket nem tanácsos, mert könnyen megfáznak, bélhuratot kaphatnak és menthetetlenül elpusztulnak. Ha 3—4—5 hetesek, hosszabb ideig is kinthagyhatók, de a harmat felszállása előtt vagy borus, esős időben kieresztetni őket nem szabad.

A vérszín pöttyögöket még meg nem kapott pulykacsibék a nedvesség iránt igen érzékenyek, ettől tehát óvni kell őket.

Midőn vérszín pöttyögök pattogzani kezd, a pulykacsibék legérzékenyebbek. Ilyenkor

nagyon kell őket gondoznunk. Nyakuk fele részéig finom faolajjal 3—4 napon egyszer jól bekenendő, hogy a fejlődés e különös időszakában a betegségeknek sima lefolyását biztosítsuk, illetve elősegítsük.

A vérszín pöttyögök kinövése után a pulykacsibék tul vannak azon az időn, amidőn aggodó gondossággal kelljen fejlődésüket figyelni s gyámolítani.

Rendkívül kell ügyelni arra, hogy a pulykacsibék mindaddig, míg vérszín pöttyögökük ki nem fejlődik, nagyon meg ne ázzanak, mert ez igen nagy pusztítást vinne köztük végbe.

A vérszín pöttyögök kifejlődése után, még egy-két hétig az előbb említett takarmánnyal tartjuk, de adunk nekik árpa, zab, köies, kása, tengeri és kendermag, esetleg más szemes takarmányt és a többi kifejlődött pulykával bocsáthatjuk a legelőre, amelyen rohamosan fejlődni fognak s 2—3 hó leforgása alatt csakhamar elérik szülőik nagyságát.

Ha a legelő rovarban és a tartó magban dus, meg is hiznak anélkül, hogyha este hazatérnek, vízen kívül mást kapnának.

Bátran mondhatom, hogy okszerű és sikeres pulykatenyésztést legelő nélkül üzni, ugyszólván nem is lehet. A különböző legelőkön, tartókon, ugaron, szántáson, megtalálja a pulyka mindazon takarmányokat, melyekre szüksége van. A különböző szemek mellett ott szöcskét, rovarokat, férgeket talál, felszed és pusztít s így nemcsak az otthon való kézből etetés takarmányértékét takarítjuk meg, de azokivül a kártékony rovarok pusztítása által a mezőgazdaságnak is hasznára válik.

Már a hükköny lekaszásától kezdve — mely első legelőjét képezheti a pulykáknak — egész késő ősziig, illetve a nedves és hűvösebb idő beálltaig folyton járhatják sorrendben a repeze, rozs, buza, árpa, zab, lóhere, tengeri és répatárlókat úgy, hogy jóformán ki sem fognak belőle egész december közepéig.

De az őszi szántások alkalmával a földben levő s onnan kikerült egerek, egérfiókok, kukacok, pajorok és egyéb férgek kipusztítására egyik legalkalmasabb mód a szántásra pulykákat kibocsátani, hol ezeket étvágygyal fölszedgetik s így megbecsülhetetlen hasznot hajtanak a gazdáknak.

Láthatjuk, tehát, hogy bár ezer gonddal jár a pulykák felnevelése, de azután halás állat is válik belőle s örömet okoz későbbi gyors fejlődése és azon tekintélyes összeg által, melyet tenyésztőjének juttat, ha piacra kerül, bl.

Tyukok lábszárának megvastagodása és megferehedése. (Felelet a 333. sz. kérdésre.) Bizony ez nagy baj és nemcsak fájdalmas az állatra nézve, de veszedelmes azért, mert fertőző tulajdonsággal bír, azaz átragad egyik állatról a másikra.

A legtöbb tenyésztő még akkor sem ismeri fel ezt a fájdalmas és csúfító betegséget, ha már a tyukok legnagyobb részének meszes is a lába, annál kevésbé van azután tájékozva a meszesedés mibenléte, annak okozója és gyógyítása felől.

Ha a tyukok lábai meg vannak ferehedve, akkor igen óvatosan vagy sántán járnak, súlyosabb esetekben pedig, mivel a járás fájdalmat okoz, minden mozgást kerülve leülnek. Ha közelebről vizsgáljuk a beteg tyukot, láthatjuk, hogy a láb tollatlan része s a lábujjak szürkés-fehér vagy szürkésárga fénylő pikkelyekkel vannak borítva s az egész láb úgy néz ki, mintha vakolatszerű anyaggal volna fedve. A vakolatszerű anyag néha felújnyi vastag sárgás varrá alakul át, melynek eltávolítása után a láb vérzik.

A baromfinál az ugynevezett meszes lábakat (elephantiasis) a *Dermatoryktes mitaros* nevű mikroszkópikus élősd okozza, melynek himjét és nőtényét a 63., 64. sz. ábrákon nagyítva bemutatjuk. Ugyanez az élősd átragathat a baromfi tarajára, szakállebnyéjére is.

A him hossza 0.20—0.25 mm., szélessége 0.15 mm., a nőstény hossza 0.38—0.47 mm., szélessége 0.33—0.39 mm. Alcáit, melyek hat lábúak, élve szüli s ezek 0.20 mm. hosszúak és 0.17 mm. szélesek. Mindkét nemnél a hátán a fej alatt U alakú kitin-paizs látható, mely mozgékony s az ollóalakú rágószerveknek s egyáltalán a fejnek védelmére szolgál. A him lábain a nyeles tapadótárcsákon kívül kemény szőrök vannak, a nőstény lábain pedig kétfogu karmok. A nagyító üvegen gyakran látni, hogy a nőstény testén átszilámlik a petéből kibujt álcza.

A fertőzés mindig valamely beteg tyukról történik, még pedig fiatal atkák útján, melyek melegebb időjárásnál nagyon mozgékonyak és szeretnek vándorolni. Nagyon könnyen megy végbe a fertőzés, főleg akkor, ha több baromfi, s ezek között a betegek, együvé vannak szorítva valamely szűk ólban.

Azt tapasztaltuk eddig, hogy a külföldi nemes baromfiak a fertőzéssel szemben fogékonyabbak a hazai magyar baromfinál.

A baj kezdetén sárga, vagy sárgás-szürke lerakodást látunk a tyukok lábain, főleg azok mellősi felületén. Az atkák meneteket vájnak maguknak a bőrbe, a kirágott epidemis poralakban válik le, s egy izzadmány által összetartva, mint valami száraz kovász vagy agyag tapad a beteg lábaihoz. Az atkák idővel szaporodván, ez a lerakodás is egyre vastagodik, végül pedig erős, vastag, szürke repedezett

számszerint 1—3 darabot; a már kibujt lárvákön kívül találni meg az anya testében petéket és fejletlen álcákat.

Ami már most az óvintézkedéseket illeti, különítsük el az egészséges állatokat a betegtől, továbbá alaposan fertőtlenítsük az ólat olyformán, hogy az ürüléket mindenütt lekeparjuk és bemeszeljük a fesszkeket, a deszkafalakat és padlót forró szappanluggal, vagy 5% forró karbolos vízzel kimossuk, szükség esetén a kevésbé értékes faeszközöket elégetjük és ujákat szerzünk be, ha a padlózat nincsen kövezeve vagy deszkázva, azt felássuk és új földet hordunk bele. Az etető vályukat is forró szappanluggal mossuk ki.

A beteg állatok kezelésénél az első feladat a lábakon levő kemény kérget felzátolni, hogy az eltávolítható legyen. Ezt legezelszerűben úgy tehetjük, ha a lábakat háziszappannal jól bekenjük s ezt 24 óráig rajtuk hagyjuk, azután meleg vízzel alaposan felzátjuk, mire felpuhulnak a varok; ezeket most már egy bádognál segélyével igyekezzünk eltávolítani anélkül azonban, hogy az állatoknak fájdalmat okoznánk s erre bekenjük a lábakat *Helmerich-féle* kenőccsel, melynek összetétele: sulf. sublim. 15.0, kálium karb. 8.0, Odeps. Smill. 60.0, továbbá perubalzsam és styrax 4—5 rész borszeszel keverve.

A fiatal baromfi lábát ajánlatos perubalzsammal kezelni, ez gyorsabban és biztosan hat s e mellett kellemes szaga is van. Ezt a varoktól megszabadított részekre bedörzsöljük két-három napon át, naponként egyszer. Ha azonban attól tartunk, hogy a gyógyulás még sem volna tökéletes, azaz ha a bőr egyes helyein még mutatkoznak sárga lerakodások, amiből még élő atkák jelenlétére lehet következtetnünk, a bedörzsölést 8 napon át mindennap ismételjük.

A betegség, mint tapasztalat mutatja, nem terjed gyorsan, miért is egy kis utánajárással könnyen megszüntethetjük. Igen természetes, hogy minél korábban vesszük a betegeket gyógykezelés alá, azok annál könnyebben és gyorsabban meggyógyulnak.

Kendermagos magyar tyuk. (Felelet a 334. sz. kérdésre.) Szalay János jelenleg szolnoki lakos 1890. évben Abauj vármegye két olyan tyuktenyészetéből szerzett 4 drb kendermagos tyukot és 1 drb kakast, melyekben idegenvéru baromfit sohasem tartottak. Ezen 5 drb állat képezte alapját ma már teljesen egyöntetű tenyészetének, melyhez az évek során két izben használt még közönséges magyar kakast, azért, hogy a tulságos rokontenyésztés hátrányát elkerülje.

Tenyésztési eljárása közben először csakis a szín és alak egyformaságára volt tekintettel, csakis az e tekintetben kifogástalanokat hagyta meg tenyésztése számára. Pár év múlva főgondját a tojóképeség és a test növelése képezte, végül állandósította a lábak és bőr fehér színét.

Eleinte a kakasok színe sötét kendermagos, a tyukok színe igen sötét kendermagos, a lábak és bőr színe sárga, a tojások színe tulnyomóan fehér volt, miután azonban a tulsötét színű szülők után hébe-korba fekete utódok is származtak, az egész tenyészetet világosabb színűvé alakította, s egy véletlenül előforduló fehér lábú kakas által a lábak és bőr fehér színét is állandóvá tette.

Arra nézve, hogy a magyar tyuk a tenyészkiválasztás által mily változásokon ment keresztül, az alábbi kimutatások szolgálnak igen érdekes felvilágosítással. Megjegyzendő, hogy ezen nemesítő eljárás közben sem élelmességéből, sem edzettségéből, sem gyorsfejlődési képességéből a magyar tyuk nem veszített semmit, mert olyan viszonyok között volt tartva, hol ezen megbecsülhetlen tulajdonságait megtarthatta; mégis gondtal és szakértelemmel terjesztvén, hátrányos tulajdonait nagyrészt elvesztette.

Az ivadékok között volt:

1890. évben kendermagos színű 38.0%, más színű 62.0%.

1901. évben kendermagos színű 99.8%, más színű 0.2%.

A testsúly volt:

1891. évben egy éves kakasnál 1,455 kg., egy éves tyuknál 1,255 kg.

1902. évben egy éves kakasnál 2,560 kg., egy éves tyuknál 2,005 kg.

Átlagos tojáshozam volt évenként és darabonként:

1890. évben 93 darab.

1901. " 127 "

Az átlagos elhullási százalék volt a csibék között fejlődés végéig számítva:

1890. évben 12.5%, 1896. évben 10.0%.

1895. " 14.0%, 1901. " 12.8%.

A kinőtt baromfiak között az elhullás 1—3% között váltakozott, de a 3%-ot sohasem multa felül.

Látnivaló ezen számokból, melyek a legpontosabb feljegyzéseken alapulnak, hogy míg az edzettség, a betegségek iránti ellenállóképesség semmit sem változott, addig a testnagyság és tojóképeség lényeges javuláson ment keresztül.

Nagy előnye az edzettség ezen tyukfajtának, különösen a mi hazai viszonyaink között, hol a külföldi tyukfajták az időjárástól, betegségtől oly sokat szenvednek; de még nagyobb előnye, ami az edzettséggel szintén összefügg, hogy kitünő téli tojók. Erre nézve a következő adatok szolgálnak felvilágosítással. Az 1900., 1901-iki rendkívüli hideg téli hónapok alatt 10 drb kísérleti tyuk teljesen fűtetlen helyiségben tartva a következő mennyiségű tojást termelte:

1900. december 10 tyuk tojt 125 darab tojást.
1901. január 10 " " 144 " "
1901. február 10 " " 157 " "

Gyors fejlődés tekintetében a magyar kendermagosokat a külföldi nemes fajták meg sem közelítik. A csibék már egy hetes korban kezdenek tollasodni, 8 hetes korukban pedig már a legjobb rántani való pecsenyét szolgáltatják.

Megemlítésre érdemes még, hogy fél éves korban a kendermagosok, megtisztítva és kiszigerelve az 1 kg. súlyt tuhaladják, tehát a külföldi piacok igényeit is kielégítik. A tojások színe az utóbbi időben már tulnyomólag színes, sárgás és vöröses színű, ami a külföldi kivétel szempontjából szintén fontos körülmény. A tojások sulya szintén lényeges javuláson ment át s az ezelőtti 45—55 grammról 55—65 grammra emelkedett, de egyes tyukok tojása a 70 grammot is megüti.

A kakas színe világos kendermagos, a nyak és farktollak ugyanolyan színűek, de fénylők, némely esetben kissé sárgába játszóak.

Feje kicsiny, szeme élénk, taraja nagy, szépen álló, egyenletesen fűrészelt.

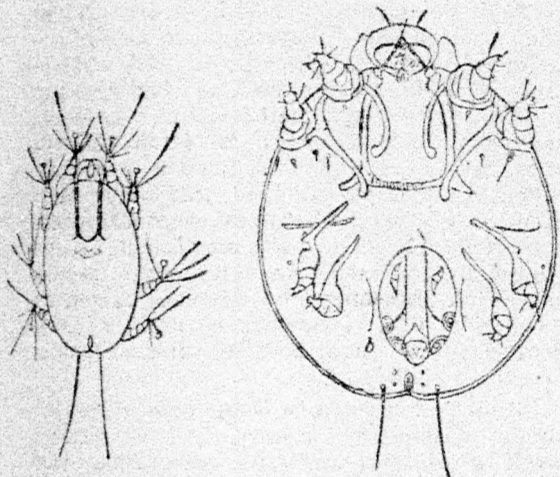
Fül- és allebernyéje piros. Alakja gömbölyded, zömök. Mellkasa széles, mely és telt; farka nagy és hátrafelé hajló; nyaka rövid és telt; lábszárai rövidek, izmosak, husszinűek, illetve fehérek; bőre és husa fehér, izes, finom szövétű.

A tojó csak annyiban különbözik a kakastól, amennyiben színe az egész testen egyforma sötétkendermagos.

Az idősebb tyukok taraja lehajlott, a fark felfelé álló. Sulya 2.0—2.2 kg.

Ime ezen adatok fényesen igazolják mindazon szakemberek véleményét, kik a hazai baromfitenyésztés és nemesítés módját nem tartják egyedülinek azon eljárásban, midőn a magyar tyukokra külföldi nemes himbaromfiakat alkalmazunk, de feltétlenül jó — bár lassabb és fáradságosabbnak azt a módot, midőn a magyar fajta baromfit, illetve tyukot helyes, czéltudatos és szigorú kiválasztás útján nemesítjük, tökéletesítjük.

Szalay kendermagos tyukjai az országban már eléggé ismertek, azok nemesak egyes te-

53. ábra. Dermatoryktes mutans (hím nagyítva). 54. ábra. Dermatoryktes mutans (nőstény nagyítva).

varok támadnak, melyek likacsosnak látszanak, s egyetlen felületűek. Az ilyen varok ezután felemelik a lábikkelyeket, úgy, hogy ezek néha már csak felső szélükkel tapadnak a lábhoz, míg egyéb részük ki- és felfelé hajlott. E betegség annyira elmergesedhetik, hogy az állatok a járásban is gátolva vannak, sőt néha még állani sem tudnak. A betegséget, mely kezdetben csak a lábak első részét lepte el, később az egész lábón köröskörül láthatni, néha azok hátsó felülete sohasem lesz oly nagy mértékben megtámadva, mint az első. A betegek nagyfokú viszketettségét érznek, főleg éjszaka és meleg időben, mert ezen atka éjjeli ragadozó, melegeben mozgékonyabbak és tevékenyebbek. A viszketettségre a beteg baromfi csőrével a beteg lábat csipkedi, dörzsölődik és vakarózik. Ha a meszes lábú tyukokat elhanyagolják, azok megszűnnek tojni, lesóványodnak, s bizonyos idő múlva az atkák által okozott táplálkozási zavarok, és a bőr tevékenységének megzavartatása következtében el is hullanak.

A betegség a tarajra, a szakállbernyére, a fejre és nyakra is átmehet, mely helyeken ilyenkor szürkés-sárga var képződik, hasonlóan a lábakhoz.

A dermatoryktes nem rak petéket, melyekből fiatal álcák bujának elő, vagy ez csak kivételesen történik, a rendes jelenség pedig az, hogy az atkák kész, buroktól mentes álcákat szülnék, a nőstény petevezetékében gyakran találni teljesen kifejlesztett álcákat,

vak... fele ré...
n egyszer jól
önös időszaká...
át biztossituk,

ése után a
időn, amidőn
ésüket figyelni

ogy a pulyka-
bőtyögőjük ki
zzanak, mért
ztük végbe.

jlődése után,
tt takarmány-
zab, köles,
leg más sze-
dött pulyka-
en rohamosan
sa alatt csak-

tartó magban
ha este haza-

szerű és sike-
l üzni, ugy-
zól legelőkn,
lálja a pulyka
kre szüksége
ott szöcskét,
l és pusztit s
öli etetés ta-
e azonkívül a
a mezőgazda-

sától kezdve
pulykáknak —
és hűvösebb
sorrendben a
őhere, tengeri
rman ki sem
középegig.

ával a földben
erfiókok, kuka-
kipusztítására
ntásra pulyka-
gyal folszede-
znot hajtának

ezer gonddal
tán hálás állat
későbbi gyors
összeg által,
piacra kerül,
bl.

ustagodása és
sz. kérdésre.)
fájdalmas az
ért, mert fer-
itragad egyik

kor sem ismeri
betegséget, ha
ek meszes is a
tájékozva a
zója és gyó-

nak fehéredve,
járnak, sulyo-
rás fájdalmat
ülnek. Ha kö-
tot, láthatjuk,
ujjak szürkés-
pikkelyekkel
ugy néz ki,
na fedve. A
vastag sárgás
lítása után a

t meszes lába-
yktes mutans
zza, melynek
ábrakon na-
bsdi átragathat
éjére is.

nyesztők gazdaságaikban, de egyes községek is tenyésztik.

Kaptak azok már sok és szép kitüntetést, legutóbb az 1901-iki kecskeméti baromfiállításán arany oklevelet és a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület által magyar fajta baromfi díjazására kitűzött 100 korona tiszteletdíjat.

Szalaynak a magyar gazdaközönség hálás lesz egykor, hogy nagy fáradsággal s tudással ily tyukfajtát állított elő, míg pedig, kik e téren vállaltak dolgozni, köszönetet mondunk neki és jövőendő munkálkodásához sok szerencsét kívánunk.

Tenyészállatok kedvezményes szállítása. (Felelet a 335. sz. kérdésre.) Forduljon „tenyészállatok kedvezményes szállítására jogosító igazolványokért” a szegedi állattenyésztési felügyelőhöz: Bagáry Kálmán urhoz (Szeged) és jelezze, hogy hány darab borjas tehenet akar elszállítani, ki a földadó, kinek a címére és melyik a földadási és rendeltetési vasutállomás. Ajánlom megszerzésre Fokányi László-féle Utmutató az állatok szállításához című munkát (kapható szerzőnél Budapest földmiv. minisztérium), melyből a szükséges tudnivalókat megszerzheti és javára fordíthatja.

Szalontai sertések. (Felelet a 336. sz. kérdésre.) Kérdéstevő ur által említett művemben az foglaltatik, hogy az eredeti vörösszörű szalontai sertések már kivestek. Most értesülök azonban Pókay Ernő állattenyésztési felügyelő urtól, hogy ő a szalontai fajtát Nagy-Szalonta melletti Atyás pusztán Kenyeres János bérlő urnál igen kitűnő minőségben, ámbar mongolicza vérrrel keverten — föltalálta. Kenyeres ur ezen tenyésztését a pozsonyi kiállításon f. év őszén be fogja mutatni, sőt süldeket is hoz föl konzum czéljaira és husiparos szakértők bírálatára fogja azokat boesájtani, annak a kérdésnek eldöntése végett, hogy ezen hazai fajta husminőségére nézve mennyiben állja ki a versenyt az angol husfajtákkal? T. kérdéstevő urnak tehát azt ajánlom, hogy vásárlását a kiállítás idejére tartsa vissza és ezen vörös szalontai + mangalicza ivadékból szerezzon be magának vérfőlfriessítés végett tenyészanyagot.

D. B.

Warrant agricole.

(György Endre, a m. kir. földmiv. ügyi miniszter londoni sajtóbeszédjének jelentése.)

A földmiv. hitelnek azon kérdése, hogy a függő termésre és beruházásokra, tehát a dolog természetére szerint ingó árakra és még nem kész értékekre lehet-e jogosan hitelt adni, és ha igen: minő különös jogi biztosítékok adassanak a hitelezőknek: régi vitatott kérdése a francia politikának és irodalomnak is egyaránt.

Az 1898-iki warrants agricoles törvénynek, amelynek módosítása most van törvény alatt, sok előzője volt már s esodálatos, hogy mindazon országok közt, melyek a Code Napoleonot elfogadták, épen Franciaország maradt leghátul ezen törvényes kedvezmény megalkotásában.

Tudvalevőleg ugyanis Romániában a „Cas-sele agricole” törvény ellentétben a polgári törvénykönyv 1685. és 1688. szakaszával, amelyek a zálogjogot a tényleges átadástól tették függővé, az ingóknál a nevezett közhasznú intézeteket felhatalmazta a függő zálogtárgyak átadásától eltekinteni: és meg kell jegyezni, hogy amennyiben ezen intézmény működése ellen panaszok emeltettek, azok nem ezen törvény kedvezményes hatásából eredtek. Portugáliában szintén igen kedvező eredményeket hozott létre a törvénynek ily szellemű rendelkezése; a belgiumi 1884. évi április hó 25-iki törvény hatása a Credit agricole tárgyában közismertű nálunk is. Végül Olaszország 1887. évi január hó 31-iki törvénye szintén kedvező eredményekre vezetett. Ennek 1. §-a így szól:

„A mezőgazdasági birtokok tulajdonosainak vagy bérlőinek a földmiv. hitelintézetek által adott kölcsönök biztosítására egy különleges zálogjog alkottatik a föld és fák még le nem szedett terményeire, az év folyamán leszedett termésre, azon gabonára, amely a földbirtokokhoz tartozó házakban vagy épületekben van; az állatokra, a gépekre és gazdasági eszközökre és mindarra ami segédeszközül szolgál élő vagy élettelen módon a birtok felszerelésére vagy megművelésére.” Azért idézem ezt egész terjedelmében, mert ez a legmesszebb menő s leg-szabatosabb.

A Code Napoleon alapján tehát majdnem az összes országok gondoskodtak e kedvezményről. De ezeken kívül érdekes, hogy az orosz nemzeti banknak 1894. évi január hó 6/18-án kelt alapszabályaiban is foglaltatik hasonló intézkedés, a 124. §. így szólván:

„Azon személyeknek, akik iránt bizalma van a banknak, egy aláírású váltóra is adhat kedvező kölcsönöket a következő feltételek mellett: a bank elfogadja zálogul a 109. §-ban fel nem sorolt árukat. Ez áru a kölcsönvevő őrizetében hagyhatnák és a kölcsön összege a becsérték 75%-ig terjedhet.” Hogy ily intézkedés mily nagy hatással volt az orosz földbirtokos helyzetének javítására: szembezőkő dolog. Franciaországban magában is régi és állandó volt a törekvés ily törvény hozatalára, sőt már 1851-ben a kölcsönvevőnél hagyott árura, még függő termésre, adott zálogjog megadott a gyarmatoknak a Banques Coloniales javára (jelenleg igénybe vétetik 24-26 millió frank) s ezen kedvezmény az 1874. évi június 24-iki törvény által is fenntartott.

Magában az anyaországban a földbirtokos hitel rendezésének kérdésével együtt haladt ez az ügy, tehát már 1840 óta a mikor a Conseil général de l'Agriculture először vetette fel az eszmét, természetesen az 1845-iki enquête és az 1848-iki Pourret-féle javaslat, mely végre is megteremtette 1852-ben a Credit foncier, első sorban a jelzáloghitel felé terelte az elméket. Az 1854-iki bizottság javaslatában már benne foglaltatik a hitel kiterjesztése azon módon, hogy az ingó földmiv. tárgyak helyben zálogul leköttessenek. Constant erre egy külön bankot akart létesíteni, a földmiv. ingókra, a tárgyak átadása nélkül, az érték egy harmadáig, a bank könyve teljes bizonyítékul elfogadtatván.

Ez a javaslat azonban mellőztetett, mint szintén d'Esterno hasonló természetű javaslata az 1866-iki bizottság előtt, a mely szintén ily zálogképzési jogot adott volna a termésre, az erdővágásokra, az élő állatokra és gazdasági eszközökre, ott hagyva őket az adósnál, a ki aztán törvényes zárgondnokul tekintetnek.

A bizottság munkájátat Josseau terjesztette elő egy törvényjavaslat kíséretében, a mely a Credit agricole új rendszerét teljesen szabályozta volna, kiterjesztve a jogot a függő termésre, úgy a tulajdonosra, mint a bérlőre, tisztán büntető szankciókkal.

Ezen javaslat azonban nem emelkedett törvényre. Főleg a tulajdonos zálogjoga a bérlővel szemben volt az, a mi nehézséget okozott; később a háboru zivatarai elvonták a figyelmet a dologtól. 1880-ban a Bezesian-féle bizottság is javasolta e megoldást és 1882-ben Mahy, akkori földmiv. ügyi és Leon Say pénzügyi miniszter, megfelelő javaslatot nyújtott be, a melyre nézve a Société nationale de l'Agriculture tizenöt havi tanácskozás után kimondotta, hogy igenis az a hitel, melyet a gazda élvez, nem elegendő a földmiv. üzemre, és hogy a hitel szélesebbé tétele czéljából meg kell engedni a Code civil módosítását, a zálogjog kiterjesztését a termésre és ingókra is. A javaslat fő-elvei voltak: a bérbeadó jogának korlátozása; az elzálogításnak egyszerűsítése a jegyzőkönyvbe vezetéssel, a zálogjog kiterjesztése a gazdasági eszközök, állatok és terményekre, s így a gazda tartozásainak forgalomba hozatala.

Ezen alapon jött létre az olasz és belga törvény. Ennek dacára a javaslat mégis elbukott s csak 1897-ben hozván be megfelelő javaslatot újra Delaunay, s később Méline kormánya, vált végre ennyi küzdelem után tör-

vénynyé 1898. évi július hó 10-én a Warrant agricoles intézménye.

Nem sokkal azután, hogy az intézmény törvénynyé vált, s a gyakorlatba ment volna át, kitűntek azon nehézségek, a melyek az életbelépésnél akadályt okoztak, annyira, hogy a kormány egy új javaslatot mutatott be, főleg a módosítók könnyebítése, a nagyobb gyorsaság és olesóbbaság kedvéért. Ezen javaslat már elfogadtatván, a törvényt úgy ismertetem, mint az jelenleg áll a módosítások után.

1. §. Valamennyi gazdának joga van kölcsönt felvenni mindazon alább felsorolt terményeire, a melyek saját gazdaságából kerülnek ki, akár saját épületeiben vagy a saját maga által művelt földeken vannak azok, akár valamely gazda-szindikátus által rendelkezésre bocsátott helyiségben vannak.

A termények, amelyekre warrants bocsáthatók ki, a következők:

gabonaneműek, kékébe rakva vagy kisépelve;

száraz takarmányok, szárított gyöngyövények;

száraz főzélékek, szárított gyümölcsei, állati és növényi fonóanyagok;

olajos magvak, vetőmagvak;

bor, almabor, pálinka és mindennemű szesz;

száraz selyemgubók;

faneműek;

sajt, méz és viasz;

növényi olajok;

tengeri só;

A warrantozott termények a kölcsönösszeg visszafizetéséig a warrant-tulajdonos zálogát képezik. A gazda a zálog tárgyát képező s birtokában maradó vagy valamely gazda-szindikátus raktárába letett terményekért ingyen felelősséggel tartozik.

2. §. Valamennyi gazda, ha az általa művelt területre nézve sem tulajdon, sem haszonélvezeti joggal nem bír, tartozik az általa haszonbérben birt föld tulajdonosát az elzálogosítási szándékolt termények minőségéről, értékéről, mennyiségéről, valamint a felveendő kölcsön nagyságáról és a termények letéti helyéről értesíteni. Ezen értesítésnek a tulajdonos vagy haszonélvező, vagy törvényes meghatalmazottjának ajánlott levélben kell megtörténni. A tulajdonos, haszonélvező vagy törvényes meghatalmazottjuk az esetben, ha esedékes haszonbérkövetelésök van, tartoznak a levél vételétől számított nyolcz nap alatt ugyanazon módon tiltakozni a kölcsön ellen.

3. §. A warrant magában foglalja azon termények természetét, mennyiségét és értékét, melyek a kölcsön zálogául szolgálnak, mint szintén a kölcsönveendő összeg nagyságát. Azon esetben, ha a kölcsönző nem a tulajdonos vagy haszonélvező, a warrantnak jelezni kell a 2. §-ban jelzett értesítés elküldése idejét, mint szintén azt, hogy a tulajdonos haszonélvező, vagy törvényes meghatalmazottjuk nyolcz nap alatt nem tesz ellenvetést.

4. §. A warranton fel kell tüntetnie lenni, hogy a warrantozott termény biztosítva van-e és ha igen, mely intézetnél?

A warrant birtokosa a biztosított összeget, illetőleg kár esetén hasonló jogokat élvez, mintha maga volna a biztosító.

5. §. (kimarad.)

6. §. (kimarad.)

7. §. A kölcsönvevőnek jogában áll a kölcsönveendő összeget esedékessége előtt is visszafizetni és készpénzfizetés mellett eladni a warrantozott áru egészét vagy részét azon feltétellel, hogy az összeget a kölcsönveendő összeg közvetlen visszafizetésére fordítja, a jelen törvény 13. §-ában előirt büntetés terhe alatt.

Az esetben, ha kölcsönadó ezt visszautasítja, a kölcsönvevőnek jogában áll a warrant összegét a Code civil 1259. §-ában előirt módokat mellett letétbe helyezni. A letétbe helyezést bizonyító nyugta alapján a békebíró ítéletet hoz, mely szerint a zálogjog a letétbe helyezett összegre ruháztatik át.

Ily letétbehelyezés esetén kölcsönadó a warrant esedékességének idejéig, leszámítva ezen időből tíz napot, az esedékes kamatokat élvez.

„PURITIN”

a legjobb kazánkő ellenes szer.

Megrendelhető: a Puritin-társaságnál Budapest, IX., Üllői-út 25. (Közteljes rődszint.)
Megrendelésnél a kazán táplálására használni szokott vízből 1-2 liter bekezdendő.

8. §. A warrantokat a nyilvános hitelintézetek, mint kereskedelmi értéket, az alapszabályaik által követelt egy aláírás elengedésével elfogadhatják.

9. §. A warrant leszámítolója a kölcsönzőt, a leszámítólásról a fentebb jelzett ajánlott levél formájában értesíteni tartozik.

10. §. Nemfizetés esetén, és a kölcsönzőnek ajánlott levélben értesítése után nyolcz napra, minden bírósági eljárás mellőzésével, de a Code civil 617. és következő §-aiban előirt módokat mellett jogában áll a warrant birtokosának, az elzálogosított terményeket nyilvános módon árverésen eladni.

11. §. A hitelező a befolyt összegből elégtetik ki, még pedig minden más hitelező előtt s csupán az egyenes állami adók, valamint az árverési költségek fedezendők a befolyt összegből.

12. §. A warrant birtokosa elveszti jogát a forgatás szemben, ha az árverést a kölcsönvevő értesítését követő hóban nem foganatosítja. Nincs követelése a kölcsönadó és forgatók ellen, csak mintán jogait az elzálogosított terményekre érvényesítette.

Ha az árverés alkalmával befolyt összeg a warrantbirtokos követelésének fedezésére elégtelen, a warrant birtokosa a kölcsönadóval és forgatóval szemben érvényesítheti jogát; evégből azonban a befolyt összeg elégtelenségéről a kölcsönadó és forgatók azon naptól számított egy hó alatt értesítendő, amely napon az áru eladása foganatosított.

13. §. Minden gazda, akivel szemben beigazolattott, hogy elcsikkasztotta, tönkretette, vagy szándékosan mogrongálta hitelezője kárára ennek zálogtárgyát, vagy pedig a már elzálogosított terményekre boesátott ki új warrantot, a Code penal 406. és 408. §-ai értelmében büntetetik a 463. §. sérelme nélkül.

14. §. Jelen törvény végrehajtása a békebírák illetőségéhez tartozik.

15. §. (kimarad.)

16. §. Ki vannak véve az iktatási illetékek alól a 2., 9. és 10. §-ban említett levelek. A warrant a közilleték alá esik, vagyis fizetni fogja a kereskedelmi értékek után fizetett illetéket (5 ct. 100 frank után) a kölcsönzőnek átadásakor.

Amint az elmondottakból látszik, az új törvény lehetőleg egyszerűvé és olcsóvá tette az egész eljárást és így remélhető, hogy nagyobb mértékben fog az igénybe vétetni.

Az első évben ugyanis csak 590 warrant boesátott ki 2-5 millió frank értékben, de az 1. §-ban felsorolt tárgyaknak majdnem mind-egyike igénybe vette a jogot, főleg a bor, melynek égető szüksége van rá.

Különös fontosságra tarthat számot azon változtatás, mely szerint a gazda-szindikátusoknál is helyezhető el a zálogtárgy, s így ők boesájhatják forgalomba a warrantot.

A Coisses locales és regionales már hozzá is láttak az üzlethez, mely lehetséges és könnyű szerrel, miután általok meg van a két aláírás s így a Banque de France az 1898. évi július hó 14-iki törvény szerint leszámíthatja az értéket. Ez pedig nagy dolog, mert így 3-5-4%-os pénzhez jut a gazda.

Francoziaországban ép úgy, mint nálunk, a közraktárak nincsenek szervezve, s így az amerikai, orosz vagy német mód nem kielégítő, s azon javaslat, melyet ily irányban Mertinon javasolt, nem elég. A közraktárak utóljára is már az 1848. évi márczius hó 21-iki rendelettel szervezve voltak papíron, de nem voltak használva, mert nem voltak készen; a drock greniers javaslat pedig (résztvénytársaság állami felügyelet mellett; a típusok a kereskedelmi kamarák és gazdasági egyletek által közösen

megállapítva) nem oly kielégítő, mint a törvény. E törvény ugyanis szövetkezetek kezeibe teszi le az ügyet, s így megnyugtatóbb; s a mellett tágabb keretű is.

Ép ezért a Societé des Agriculteurs 1901. évi márczius hó 12-én a szövetkezeti alapon, lehetőleg vasut vagy csatorna mellett, létre jövő raktárakat ajánlja úgy, hogy a szindikátusok mellett létesüljön egy eladó s egy hitelszövetkezet, mely a pénzt adná. Elfogadott javaslata ez:

„A társulat a gabonaeladás rendezésére vonatkozó tanulmányokat oly ezéllal folytatja, hogy jó árakat biztosítson a gazdáknak és létesítsen oly szövetkezeteket, a melyek külön álljanak a gazda-szindikátusoktól vagy azok Uniójától, de ezen szindikátusok támogatásával szerveztessenek.”

Kétségekívül nagy előny volna az is, mert hiszen a piacra dobást részben szabályozná, s így az árakat emelné; azonban a kérdés hiteli oldala szembeszökőleg ott fekszik, hogy a függő termésre adott kölcsön olcsósága csakis hasonló törvénnyel oldható meg.

Előttém világos végül az is, hogy a francia törvény elnevezése hibás. Warrantnak csakugyan nem lehet venni a nem raktározott áru kibocsátott papírt, mert annak biztonsága minden esetre kevesebb, mint a beraktározott kész árué, s ha ennek nevezzük: a warrant hitelét rontjuk.

Valamint világos az is, hogy semmivel sincs indokolva az élő állatok és gazdasági felszerelések és a függő termés kihagyása, még a gazdag francia parasztnál sem, kivált a bérbeadó jogainak biztosítás után, ezek is ép oly értéktárgyat és biztonságot nyujtván. Saône gazdasági egylete már sürgeti is az ily módosítást.

Gazdasági egyesületek mozgalma.

A fagyos szentek (Szervác, Pongrácz, Bonifác) ime elmúltak, anélkül, hogy tetemesebb kárt tettek volna. Az ország különböző részéből befutott jelentésekből látjuk, hogy a Szt.-György napi fagy s a májusi hideg hét fagyos lehelle a szőlőkben és gyümölcsökben okozott ugyan országszerte perczentekben ki nem fejezhető nagyobb károkat, de a reepe kivételével egyéb vetésekben tetemes kárt nem okozott.

A mindenható májústól várnak és remélnék a gazdák sok bajaikra gyógyít, országos jó termést. Egy fő gondolat foglalkoztatja most mindenfelé a gazdákat, egy nagy kérdés uralja a Gazdasági Egyesületek vidéki mozgalmát: milyen lesz a termés, mit hoz a jövendő?

Igy a közeledő szorgos nyári dologidő már előre veti árnyékát s a vidéki gazdatársadalmi mozgalmak ébrentartása (szaklapok és testületek szervezett agitációja utján) most már hatványozott munkát igényel.

Ily megoldásra váró égető kérdések, mik felszínen tartandók a *kivándorlás ügye, a székely mentési akció, munkáskérdés, szövetkezeti ügyek, a közép és kisbirtok megmentése, a vámuügyi és kiegyezési tárgyalások* stb.

Ha tehát a gyakorlati élet követelményei most már a természet rendje szerint előtérbe lépnek s itt az ideje, hogy a gazda, termelő és mezei munkás dolga után lásson, hogy földjét, vetését munkálva, ápolva, holdogulását biztosítsa.

Nekünk a szövetségbe lépett Gazdasági

Egyesületeknek kell őrt állani a fenti gazdatársadalmi mozgalom szendergésénél, mert a *„leányzó nem halt meg, csak alszik”*.

Vegyük sorba ama felszínen forgó kérdéseket:

1. A *kivándorlási mozgalom* egyszerre az ország négy nagy vidékét foglalkoztatja. A felvidéken Miskolcz központtal e hó utolsó napján és június 1-én lesz az első kongresszus, Erdélyben és a dunántuli nyugati részen, remélhetőleg aratás előtt, míg a délvidék nagy aranyu mozgalma csak augusztus hó végére tömöríthető a tervezett temesvári kongresszusra.

A *székely mentési akció* a kormánybiztos kinevezésével új irányt vett s magából az OMGE.-ből kiinduló szervezett gazdatársadalmi mozgalom, így a kormány beavatkozása által nemzeti jellegűt öltött. A közvetlen érdekelt körzet és a kolozsvári sajtó egy része még mindig nem sokat remél a székelységnek szerinte kicsinyes eszközökkel való talpraállítástól: adják meg a székelynek a megélhetés és boldogulás feltételeit, úgy visszaadják a hazának legeredetibb népét, faját. Ily értelemben sokat remélnék a tervezett *tusnádi székely kongresszustól*.

3. Mig e kérdés Erdélyt foglalkoztatja, addig a *mezei munkáskérdés* az alföldi Gazdasági egyesületek mostani jelentéseiben vörös fonálként húzódik végig s a törvényhatóságok versenyezve igyekeznek a munkástörvényeknek érvényt szerezni; a május 1-ét mindenütt ünnepelni engedik, csak az agitátorokat zárják ki, okulva a mult tapasztalatain. Maga a törvényhozás újra napirenden tartja a munkáskérdést s mindinkább általános elv lesz, hogy a munkásnép boldogulása a gazdaközönség boldogulásától függ.

A munkásközvetítő-intézetek, segélyegyletek, sőt maguk a vidéki szövetkezetek is ezt az eszmét vannak hivatva szolgálni.

4. A szövetkezeti iránynak főleg a fogyasztás és értékesítés terén látunk érdekes jelenségeit az Alföldön, ahol Arad-, Békés- és Jász-Kun-Szolnokmegye vezetnek ez irányban. Pár évi multja ezen önállóan működő, jól vezetett s kitünően bevált szövetkezeteknek arról győz meg, hogy a gazdasági cikkek egyenes forrásból való beszerzése egy-egy vármegye gazdaközönségére valóságos áldás, mert jót olesón kap s biztosan. A termények értékesítésével azonban még a közvetítő kereskedelmet alig lehet mellőzni, legfeljebb az üzerek visszaélésein lehet így szövetkezetek utján segíteni, de a végleges megoldás csak a közraktári intézmény és hálózat megalkotásával lehetséges.

5. A közép- és kisbirtok tehermentesítése, megmentése valóságos nemzeti kérdés. A kassai agrárgyűlésen kiadott jelszó ma már az egész országot végig zugja s a nagy Alföld tanyarendszerhez szokott igénytelen gazda népe is érzi, hogy tehermentesítési képessége elérte a legfelső határt s a közép- és kisbirtok már végső harcát vivja a terhek özönével. Egyedül az elpusztíthatatlannak mondott parasztgazdaosztály és a vele versenyző új földesurak falanxa vonul előtérbe, daczolva az enyészettel.

Az impregnált takarmányrépamagvak
 a legnagyobb csiraképeséggel birnak és a
legbiztosabb termést adják.
 Kaphatók csakis
Mauthner Ödön csász. és kir. udvari
 magkereskedésében
BUDAPESTEN.

Most jelent meg
Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán
az O. M. G. E. titkárjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár
1902-re.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTAR“ ezen nyolczadik évfolyama régi köntösében, javított és tetemesen bővített tartalommal bír. A „Köztelek Zsebnaptár“ minden más zsebnaptárt nélkülözhetővé tesz. — A „Köztelek Zsebnaptár“ ára az O. M. G. E. tagjai és a „KÖZTELEK“ előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt 3 korona 50 fillér.

Megrendelhető a
KÖZTELEK
kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KERESKEDELEM, TÓZSDE.

Budapesti gabonátózsda.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Budapest, 1902. május 17.

Az időjárás a lefolyt hét folyamán sem volt kedvező. Az égboltozat állandóan boros volt és naponként fordult elő zivatarokkal vegyes eső, mi mellett a hőmérséklet napközben még enyhe, éjjelenként azonban alacsony és így hűvös volt. A néhány nap előtt közzétett hivatalos jelentés a vetések állása felől, az összes gabonacikkokban kisebb-nagyobb károsodást konstata, nagyjában azonban még mindig kielégítő képet ad, melynél továbbra kedvező meleg idő még sokat pótolhat. A külföldön ugyancsak esős és hűvös volt az idő.

A külföldi piacok üzletmenetét illetőleg jelenthetjük, hogy a kellemesebb irányzat továbbra is tart, apéikül azonban, hogy ezzel az árák emelésre méltó emelkedése vagy a forgalom javulása lett volna kapcsolatos. A szilárd irányzat Amerikából indult ki, ahol egyrészt a közzétett hivatalos washingtoni termésbejelentés, mely nagyobb visszaesést tüntet ki; másrészt a látható készletek tetemes csökkenése erősebb fedezési keresletet vont maga után. Később a hangulat azonban esendesebbre fordult. Az európai piacokon a tengerentúli impulzus nem gyakorolt befolyást, másrészt pedig konstataáltak, hogy a hivatalos bejelentés kelete (május eleje) óta a kedvező időjárás a károkat részben kijavította. Az árelőny így csupán 1 c-re redukálódott. Az angol piacok mérsékelt forgalom mellett kellemesek voltak jelentékenyebb árváltozások nélkül. Németországban az árfolyamok valamivel magasabbak. A francia piacokon a fogyasztási kereslet némileg gyengült, az irányzat azonban kellemes volt és az árák jól tartottak. A többi kontinentális piacok alig változott árákat jelentettek. Fel kell említenünk ama körülményt, hogy Amerikának tengeriben való hiánya és jobb kereslet folytán eme cikk irányzata Németország, Hollandia és Angliában szilárd és a Dunán at per mare való szállítása nagyobb mérvet ölt.

Nálunk az elhelyezési viszonyok tartósan kedvezőtlene és az árák kenyérmagvakban csökkenők voltak. Takarmánycikkok is alig tartottak.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza a hét elején még könnyebben volt eladható. A kínálat állandóan csak mérsékelt ugyan, a malomok is csak gyenge beszerzéseket eszközöltek, mi mellett azonban az irányzat még kellemes maradt. A lánghuló határidőpiacokkal egyetemben a malomok gyenge kereslete utóbb a minimumra szállt alá, annál inkább, mert a lisztüzleti viszonyok folyvást rosszabbodnak, a hangulat tehát itt is lánghára fordult és a tulajdonosok engedelményekre könnyen voltak rábíráhatók. Az árák így 25—30 fillérrel csökkentek és csak a hét végével javultak ismét, amikor a határidőjegyzések is emelkedők voltak. Az összeforgalom 75,000 mm., a hethozatalok összege 79,000 mm., melyből 9720 mm. ment tovább.

Rozs a hét nagyobb részében változatlanul maradt meg és csak a heti zárlat felé csökkent 5 fillérrel. A forgalom e mellett korlátozott maradt és csak kisebb

mennyiségek keltek el részben az export, részben a helyi fogyasztás céljaira. A múlt héthez viszonyítva az árák 10—15 fillérrel estek vissza és minőség szerint helyben és helybeli paritásra 14—14.50 K. fizettek. Nyíri állomásokon átvéve csak sörvényes forgalom volt és névleg ab Debreczen 13.60 K. jegyzünk. Új rozst budapesti paritásra az októberi rozsz árfolyamán augusztus—szeptemberi szállításra ajánlottak, de csak ezen aluli árákat ígérték.

Árpa (takarmány- és hántolási célokra) továbbra is el van hanyagolva. Hízalók és gyárosok egyaránt csak gyenge beszerzéseket eszközöltek, melyek 10—20 fillérrel a múlt heti árákon alul értek el. Minőség szerint 11.40—12.20 K. fizettek helyben. Maláta-sörárpákban állomásokon átvéve nincs forgalom.

Zab szintén csak gyengén volt forgalomban. A hangulat nagyjára esendes maradt, különösen a finomabb minőségű áru csak 20—30 fillérrel olcsóbban volt elhelyezhető. A Dunán felfelé való szállításra az érdeklődés élénkebb volt. Szín- és tisztaság szerint a helyi fogyasztás az elkelt kb. 2500 mm. ért 14—14.60 K. fizetett, finom urasági áru 14.80 K.-ig ért el.

Tengeri kiviteli célokra e héten is jó figyelemben részesült és alsó-dunai relációkban kerestették, a honnan az tengeren át szállítottat tovább Németország és Anglia felé. Ujvidék—Vukovár vidékén 20 fillérrel a folyó májusi határidőjegyzésen alul fizettek. Budapesti paritásra 9.90—10 K. volt elérhető, míg Kőbányán 10.14 K.-ig fizettek. Tiszavidéki ajánlatok csak gyenge érdeklődéssel találkoztak.

Olajmagvak: Készáru káposztarepce nem volt forgalomban. Határidőrepezeben 1902. aug.-ra jobb forgalom mellett 23.80 K. indult és 23.20 K.-ig esett vissza, a hét végén azoaban 23.40—23.60 K. zárul. Vadrepeze üzletelen 12—13 K., lenmag szilárd 30—32 K., Kendermag 20—21 K.-ig helyben jegyez.

Hüvelyesek: Babban a forgalom teljesen szünetel és az árák csak névlegesek. Triórozótt apró babot ab Gyöngyös—Félegyházán 17.— K., gömbölyűt Baja-Mohács-Zomboron 14.50, Székesfehérvárott 15.50 K., barnababot Kalocsán 11.50 K., N.-Károly 10.50 K. jegyzünk. Erdélyi bab reláció szerint 10.50—11.50 K. között jegyez. Köles hazai áruban 8.50—9.— K. jegyez. Bükköny üzletelen, helyben 14—15 K. között értékesíthető.

Napijelentés a gabonaüzletről.

1902. május 20.

A vetések állásáról kiadott hivata'os jelentések, kissé kedvezőtlenebb kilátásokról adnak hírt és az osztrák ugyancsak hivatalos értesítés, szintén nem a legroszább helyzetről számol be. A már kissé tulok eső, valamint a rendkívül hűvös idő tényleg nem jó hatással volt a vetések fejlődésére, de ha melegebbre fordul az idő, ugy a helyzet visszanyerheti előbbi képet.

Fenti körülmények a mai üzletre szilárdító hatást gyakoroltak és árák általánosságban mintegy 10 fillérnyi emelkedést értek el.

Készbuza: körülbelül 14000 q. forgalom mellett, helyben és helybeli egyenértékben, 14.—14.60 koronáig 10 fillérrel magasabb árákon adatott.

Rozs: ugyancsak szilárdabb, azonnali szállításra, értékesíthető.

Takarmány-árpa: gyenge forgalom mellett mintegy 10 fillérrel emelkedett és 11.30—12.40 koronáig volt eladható, helyben és helybeli egyenértékben.

Zab: szintén szilárd, helyben és helybeli egyenértékben — azonnali szállításra — 14.—14.90 koronáig jegyez.

Tengeri: élénkebb forgalommal emelkedő irányzatot követ, helybeli egyenértékre, azonnal szállítva 10 koronáig érhető el.

Mai eladások: Buza:

Tiszavidéki:	1000 mmásza 70 ⁵ kg.	18.60 korona 3 óra.
100	80	18.15
200	78 ⁵	18.—
100	78	17.80
200	78	18.10
300	77 ⁵	17.80
200	77	17.65
100	76 ⁵	17.40
100	77	17.40
1350	75 ⁵	17.80
100	75	17.50

Makói:	1000	77 ⁵	18.05
	1000	77 ⁵	18.05

Mezőhegyesi:	1100	77 ⁵	18.20
--------------	------	-----------------	-------

Kun-szent-mártoni:	200	78	18.20
	400	77 ⁵	18.20
	200	77	18.10

Szentesi:	1470	77 ⁵	18.05
-----------	------	-----------------	-------

Bihari:	200	77	17.65
---------	-----	----	-------

Fejérmegyei:	800	76 ⁵	17.80
--------------	-----	-----------------	-------

(Az árák 100 kg.-ként koronaértékben értendők.)

Szeszüzlet.

A szeszüzletben e hétnek elején az ünnepek folytán az üzletmenet korlátozott volt és nagyobb üzlet alig létesült.

Kontingens nyersszesz mezőgazdasági finomítótól 35.50—37.— K. kelt el.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 39.— 39.50 K.

Bécsi jegyzés 37.80 38.20 korona kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés 127.75 — — — korona adózott és 35.25 — — — korona adózatlan szeszért.

Trieszti jegyzés 12.75 — — — korona kiviteli szeszért, 90% bektoliterje.

Budapesti heti jegyzés:	nagyban korona	kicsinyben korona
Finomított szesz	142.50—143.50	144—144.50
Élesztőszesz	143.25—143.50	144.—144.50
Nyersszesz adózva	140.25—140.50	142.—142.50
Denaturált szesz	30.75—31.—	31.50—31.75

Az árák 10,000 literfokként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca. 1902. május 20.án. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek“ részére.)

Felhozott a szokott községekben 92 szekér réti széna, 13 szekér muhar, 16 szekér zsupszalma, 10 szekér alomszalma, — takarmányszalma, — szekér tengeriszár, — szekér egyéb takarmány (zabosbükköny, sarju), 700 zsák szecska.

A forgalom lanyha.

Árák fillérekben q.-ként a következők: réti széna 520—680, muhar 700—760, zsupszalma 340—360, alomszalma 290—340, takarmányszalma —, tengeri szár —, egyéb takarmány —, zabosbükköny —, lóhere —, luczerna —, köles —, sarju —, szalmaszecska 400—420. Összes kociszám 138. Összes súly 165600 kg.

Szerkesztői üzenetek.

R. E. urnak, Jánosháza. Két kérdésre a választ legközelebb megadjuk, a moderna sertésenyésztést, hizlalást, szállítást, értékesítést és a sertésajták tenyésztését a legkitünőbbben tárgyalja a Franklin-társulatnál (Budapest, Egyetem-u. 4.) kiadott „A sertés Magyarországon“ című hírneves és kitünő szakmunka, melyet Dorner Béla írt.

B. J. urnak, Csóka. Második kérdésére, mivel kérdése nem egész világos, csak azt feleljük, hogy a szőlő harmatgyökereinek eltávolításakor a tőke fejét betakarni nem szokták s nincsen is annak semmi gyakorlati értéke.

T. E. urnak, Szt-Péterfia. Tessék türelemmel lenni, a feleletet rövid idő alatt sokszor azért nem adhatjuk meg, mivel rovatvezetőink választát kell előbb megkapnunk.

B. A. urnak, Nagy-Károly. Már intézkedtünk a kontingenst nyert gazdák névsorának megszerzése végett, azonban még meg nem kaptuk és esodáljuk, hogy első megkeresésére irt levelünket nem kapta meg.

Sz. J. urnak, Hódmező-Vásárhely. Állások szerzésével egyáltalán nem foglalkozunk.

M. M. urnak, Sipek. Sorsjegyek nyereményeinek közlése végett tessék valamelyik napilap szerkesztőségéhez fordulni.

K. I. urnak, Bern. Cikkét azonnal közöljük, ha a rovatvezető azt közölhetőre alkalmasnak találja.

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉRE!
Elismert kltünő hazai gyártmány!
1600 gözcséplőkészlet üzemben!

Czím:
ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám.

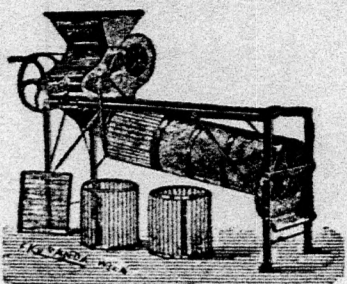
Gőzcséplőkészletek
2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10 12, lóerejtek.
Magánjárók
(utí mozdonyok.)
Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjogynék kivánatra díjmentesen káldozók.

**Gyárilag javított
igen jó, használt**

gőzcséplőkészletek

**kaphatók:
BECK és GERGELY-nél
Budapest, V., Váci-ut 12.**

STAHEL és LENNER TRIEUR-ÉS LEMEZ- LYUKASZTÓ-CYÁR BUDAPEST.

Ajánljuk a DORN-féle UJ TÖREKROSTÁNKAT, mindennemű LYUKASZTOTT és HASÍTOTT LEMEZEINKET. Továbbá TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GEPEINKET gabona é. hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

DORN JÓZSEF SZABADALMA
TÖREK - ROSTA

ELADÓ BIRTOK.

Bars megyében a megye székhelyétől és vasúti állomástól 8 km. távolságra, házi kezelés alatt álló, jó karban levő

nemesi birtok 360,000 K.-ért eladó.

A birtok nagysága 790¹/₂ hold (1200□), melyből: 712 hold szántó, 36 hold rét, 26 hold legelő és 1 hold szőlő. A park és belsőség 16 holdnyi területet tesz ki. Közvetlenül a birtok szomszédságában egy magaslaton fekszik az urilakóház, mely 18 lakóhelyiségből álló egyemeletes épület, körülvéve parkszerű kerttel — illetőleg szabadkézből eladó. A birtokon lévő élő és holt fundus instructus is átvehető.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

Dr. Belicza Pál ügyvéd, AR-MARÓTHON.

Gőz-és cséplőgéptu ajdonosoknak

a n. m. magy. királyi kereskedelmiügyi miniszter 1884. évi 671. számú rendelete alapján szilkszerű, teljesen felszerelt

mentőszekrényeket szállítok.

Kis mentőszekrényt 13 koronáért,
Nagy mentőszekrényt 22 koronáért.

Az összeg előre beklódsá, vagy utánvétele mellett portómentesen.

Szentmihályi Gyula
gyógyszerész 6038
BALATON-BOGLÁRON.

Birka legelő.

Dr. Tauffer Vilmos Tápiószőlő pusztasírú pestmegyei birtokán 200-400 darab birka nyári legelőre felvételik. Kérdezősköthetel intézőnél ugyanott. 6988

Most jelent meg

Tejgazdasági Zsebnaptár

az 1902. évre.

III. évfolyam.

Szerkeszti és kiadja:

JESZENSZKY PÁL
OMGE. titkár.

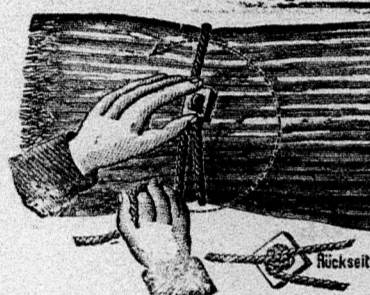
A zsebnaptár tartalma: Napló rész. — Jegyzéknapi az állatállomány, takarmányozás, próbafejések, vaj- és sajtnyeredék stb. bejegyzésére. — Allattenyésztési, takarmányozási adatok. — Tejkezelés, hűtőszelések, tej- és vaj vagy összesztés, tejvizsgálati eljárások, tejhibák, tejfertőtlenítés, vaj- és sajtkezelési eljárások, tejgazdaságok mikénti berendezése. — Tejgazdaságra és állatfogyalomra vonatkozó összes törvények és rendeletek. — Tejgazdasági intézményeink ismertetése. — Gümőkór elleni védekezés. — Vasút, posta stb. stb. Ára bérmentes küldéssel 3 korona 30 fillér. Tejgazdasággal foglalkozóknak néi külső z hetetlen!

* A koseladás *

a netolici eredeti merino törzsjuhászatban megkezdődött.

Herceg SCHWARZENBERG uradalmi igazgatósága
Netolic (Böhmen). 6993

Kévekötelek gyorskötözéshez

fagombbal

15 m. hosszú, 5 mm. erős, 1000 drubanként 12 korona ab Bécs, úgy szinte mindennemű kötélárat szállít

Ludvig Machofsky

bécsi gőzkötélgyára. 3870

Wien, I. Bez. Operngasse 4

* A koseladás *

a cittelibi hamshire törzsjuhászatban megkezdődött.

Herceg SCHWARZENBERG uradalmi igazgatósága
Cittelibi bei Laun (Böhmen). 6991

Magy. kir. államvasutak üzemeltetéséig Debreczen. 12141. II. 1902. szám.

PÁLYAZATI HIRDETÉNY.

A magyar királyi államvasutak Debreczen állomásán létesítendő új áru- és gyorsárúraktár, gyorsárúraktári irodaépület, nyílt rakodó és több kisebb magasépítvány építési munkáinak foganatosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk, melyre a kellőképpen kiállított és felbélyegzett ajánlatok legkésőbbben folyó évi június hó 5-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak debreczeni üzemeltetésének titkárságánál benyújtandók. Később érkező ajánlatokat nem fogunk figyelembe venni.

Az épületek tervei, a szerződési tervezet és a feltétüzetek folyó hó 21-től kezdve a magyar királyi államvasutak debreczeni üzemeltetésének pályafeltartási és építési osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlati szöveg és az ajánlati költségcsatolás díj nélkül megszerezhetők.

Az ajánlatok borítékai a következő felirással látandók el: „Ajánlat a Debreczen állomáson építendő raktárak stb. munkáira.”

Bánatpénz fejében legkésőbbben folyó évi június hó 4-én délelőtti 11 óráig 5000, azaz ötezer korona teendő le készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban a debreczeni üzemeltetéséig gyűjtőpénztárában.

Az üzemeltetéséig fenntartja magának az ajánlatok közt a szabad választás jogát.
Debreczen, 1902. május hó 17.

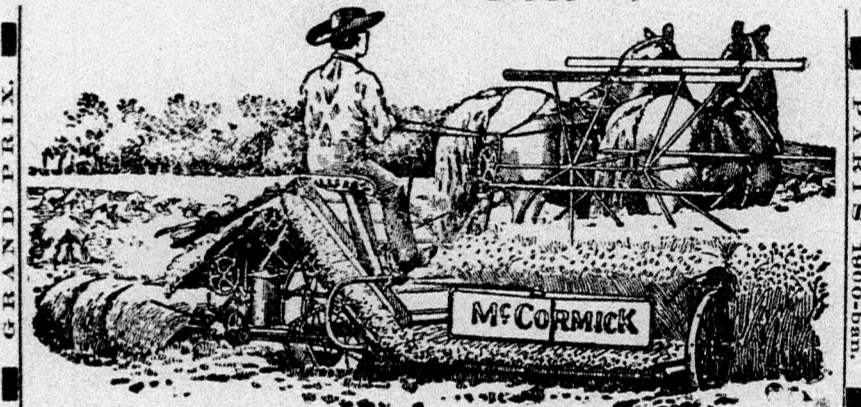
Az üzemeltetéséig.

* A koseladás *

a wittingau rambouillet törzsjuhászatban megkezdődött.

Herceg SCHWARZENBERG uradalmi igazgatósága
Wittingau (Böhmen). 6992

Mc Cormick Harvesting Machine-Company. (Chicagói aratógépgyár.)

Kéveköti aratógép, Fűkaszálógép, Kőszűrőkészülék, gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalékreszek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!
WILLIAM J. STILLMAN Évi termelés BUDAPEST, igazgató. 362.000 gép. V. ker., Váci-ut 30. szám.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban Budapesten, IX., Ullői-ut 25. (Köztelek.)

Értelmi szerek értékelését eszközlik az előírt % mellett.
Felvilágosítást és csomagolási utasítást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonnali készpénzszámolás.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetének HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKÁBAN.

Sürgőnyezim: Aurora—Budapest.

Értékesítésre elfogad:

Husnemléket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leölt állapotban, tojást, vajat, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

A peronospora és oidium

elleni védekezés ma egyike a szőlőtermelés legfontosabb feladatainak!

Kellő időben és megfelelő anyaggal

teljesített permetezés és porozás mentheti csak meg a szőlőtermést a pusztulástól, mely a különféle szőlőbetegségek révén azt fenyegeti. Aki ezt elmulasztja, annak minden többi munkája is hiábavaló, mert a peronospora és oidium már nálunk teljesen meghonosodott. Ezek a szőlőbetegségek tönkreteszik szőlőtőkét, elrothasztják a termését.

A PERONOSPORA ellen feltétlenül leghatékonyabb és rendkívül egyszerű kezelésű szer

a dr. Aschenbrandt-féle **bordói por.**

Az OIDIUM ellen az eddig próbált összes anyagok közt az **egyetlen biztos** káros utóhatás nélküli védőanyag

a dr. Aschenbrandt-féle **rézkénpor.**

Ezek a szerek három esztendő előtt lettek Magyarországon bevezetve és elterjedésük évről-évre növekszik a többi — sokkal bizonytalanabb — permetező és porozó anyagok rovására.

A magyar-óvári gazdasági akadémia növénykórtani állomásának, egyéb hazai és külföldi tudományos intézetek kitünő bizonyítványait tizezer gazda a legjobb eredménnyel folytatott kísérlete erősítette meg, akik már eddig is több mint hatszáz elismerő levélben tanuskodtak a dr. Aschenbrandt-féle bordói por és rézkénpor kiváló hatásáról, amint az ismertető füzetek-ből, melyet bárkinek díjmentesen küldünk el, akárki meggyőződhetik.

Az Aschenbrandt-féle porok ára az idén jelentékenyen leszállított!

A bordói por ára:

50 kg.-os zsákokban kg.-ként	60 fillér.
10 " " " "	64 " "
5 " " " "	64 " "

A rézkénpor ára:

50 kg.-os zsákokban kg.-ként	46 fillér.
10 " " " "	50 " "
5 " " " "	50 " "

Az árak Budapesten szövetkezetünk raktárában értendők.

Szállításnál vasuti díjkedvezmény nyújtatik!

A gyártás korlátolt lévén, csak az idejében beérkezett rendelések pontos közvetítéséért kezeshetünk.

Tessék ezért a rendeléseket már most feladni; a porok szállítása részletekben és tetszés szerinti időben történhet, a mai árak mellett.

A bordói-por a szőlő peronosporáján kívül kitünő eredménnyel használható a burgonyavész ellen, gyümölcsfák permetezésére, gabonacsávázásra és baromfiólak fertőtlenítésére.

Ott, ahol mult évben a peronospora nem tett kárt, de a lisztharmat igen, az **ELSO PERMETEZÉS HELYETT** elég rézkénporral a tőkéket beporozni. Ez lényeges költségmegtakarítás.

Egyszeri kísérlet mindenkit meggyőzhet!

Megrendeléseket a porra elfogad, ismertető füzeteket, elismerő bizonyítványokat, használati utasításokat küld, mindennemű felvilágosítást ad a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

Szövetkezetek, egyesületek és megbízható kereskedő czégek bortermelő vidéken megfelelő jutalék mellett a porok képviselőjével biztatnak meg.

ELY-nél
zi-ut 12.

ás *
hászatban

igazgatósága
6993

özéshez

fagommbal

n. hosszú, 5 mm.
1000 dbonként 12
na ab Bács, egy-
mindonemű
stétárut szállit

vig Machofsky

écsi gőzkötél-
ra. 3870

Wien,

ez. Operngasse 4

ás *
hászatban

igazgatósága
n). 6991

Debreczen.

Brezen állomá-
ktár, gyorsaru-
kisebb magas-
ítására ezennel
kellőleg kiáll-
ben folyó évi
r. államvasutak
álbenyújtandók.
fogunk figye-

tervezet és a
magyar királyi
ének pályafen-
los órák alatt
ti szöveg és az
szerezhetők.

kező felirással
Alison építendő

olyó évi janius
ötezer korona
letétekre alkal-
vezetőség gyűj-

gának az aján-

üzletvezetőség.

ás *
hászatban

igazgatósága
6992

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

1902. évi szeptember 7—21. napjain POZSONYBAN

megtartandó

II. MEZŐGAZDASÁGI ORSZÁGOS KIÁLLITÁS

alkalmából

a m. kir. pénzügyministerium 842. és 17045. számú rendeletei alapján

SORSJÁTÉKOT

rendez,

a melynek húzása Pozsonyban, visszavonhatlanul
1902. évi szeptember hó 21-én tartatik meg.

1089 nyereménnyel 85.000 kor. értékben.

Főnyeremény 50.000 kor. értékben.

SORSJEGYEK KAPHATÓK: A kiállítási
sorsjegyirodában BUDAPESTEN, V., Nádor-
utca 16. sz. és minden sorsjegyelárusító helyen.

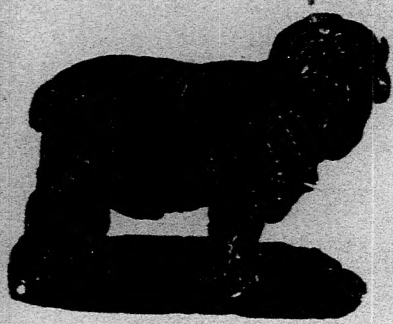
A kiállítás jelentősége megkívánja, hogy
minden magyar gazda vegyen
kiállítási sorsjegyet.

Kitűnő HOLLINGSWORTH SZÉNAGYÜJTŐK darabja 60 frt.

Kapható: Beck és Gergelyné, Budapest, V., Váci-ut 12.

Különösen a jelenlegi gyapju-üzleti viszonyok közt legelőnyösebb a gyapjak

gyári * * mosatása.

Első

magyar

gyapjúmosó és bizományi részvénytársaság

Budapest, V., Kárpát-utca 9. szám.

A gyapjunyírás közeledtével a t. cz.

juhtenyésztő gazdák és gyapjukereskedők figyelmét

gyapjúmosó gyárunkra

irányítjuk és annak igénybevételei mint a hazai gyapju legelőnyösebb értékesítési módját ajánljuk.

KIVITEL: Osztrák-, Német-, Francia-, Orosz-, stb. országba.

Csomagolózsákokat használati díj nélkül kölcsönkép küldünk.

A mosott gyapju után sem raktározási, sem biztosítási díjat nem számítunk.

Nyers-gyapju bizományi-osztályunk

elvállalja mindennemű zsiros (szennyes) és usztatott (hátonmosott) gyapju nyers állapotban való bizományi eladását a legmértékesebb feltételek mellett. A külföldi textilipari piacokkal fennálló kiterjedt összeköttetésünk a gyapju legjobb értékesítésére képesít bennünket. Kimerítő felvilágosítással kívánatra készséggel szolgálunk.

AZ IGAZGATÓSÁG.

3334. számhoz.

Értesítés

a széna, szalma, tűzifa és szén eladásának biztosítására az alább következő állomásokra, a nyilvános biztosítási tárgyalás kiírása előtt az ajánlatok a termelőktől (gazdasági egyesületektől) a 4. hadtest hadbiztosságánál folyó évi június hó 10-ig elfogadtatnak. A megközelítő évi mennyiség kitesz:

Allomáson	széna	alom szalma	ágy szalma	tűzifa	szén	Megjegyzés
	q	q	q	m ³		
Tábor Piliscsaba mellett	400	250	900	300		
Szolnok	125	75	150	510		
Czegléd	1800	1100	60	180		
Alberti-Irsa	1800	1100	60	18	480	
Abony	1800	1100	60	150		
Örkény	3000	1800	440	220		
Keeskemét	5500	3400	270	300	4200	
Zombor	125	75	150			
Szabadka	800	500	150	400		
Székesfehérvár	6900	4000	300		3000	
Tolna	5000	3000	180	50	1500	
Pécs	400	250	400	500	2900	
Kaposvár	200	150	200	600	600	

Az eladásra kerülő élelmi cikkeknek legalább a raktárszerű minőséggel kell bírniuk.

Az ajánlatokkal a termelőknek (a községek és gazdasági egyesületek kivételével) egyidejűleg bizonyítványokat kell benyújtaniuk az önmaguk által termelt termények mennyiségéről. Ezen bizonyítványok azon gazdák részére, kik egy gazdasági egyesülethez tartoznak, ezen egyesület által, a többi gazdák részére azonban, kik ily egyesülethez nem tartoznak, az I. foku politikai hatóságok által kiállítandók.

Azon községek, termelők és gazdasági egyesületek, melyek azon tehetségükre nézve, melyet saját erejükkel illetőleg termelésükkel teljesíteni képesek, bánáipénz vagy biztosíték letételétől mentesek.

Az élelmi cikkeknek eladására vonatkozó közelebbi határozványok az eladási feltételülzetben vannak foglalva. Ezen füzet mindenki részéről nyomtatott ivenkint 8 fillérért megszerezhető és pedig a budapesti és székesfehérvári élelmezési raktáraknál. Ezen raktárak részéről felvilágosítások mindenkor készségesen adtnak.

BUDAPEST, 1902. évi május hó.

A cs. és kir. 4. hadtestnek hadbiztossága.

(Utánnnyomat nem díjaztatik.)

MELASSE

erő és hizláló takarmány
Melasse korpakeverék
száritott répa szeletek.

Darvas József és Társa
Budapest, Üllői-út 117. szám (Telefon)
a hatvani cukorgyár lerakata és megrendelési helye.

„KÖZTELEK” KIADÓHIVATALÁBAN

BUDAPEST, KÖZTELEK

a következő gazdasági szakmunkák kaphatók:

Az Ujlaki uradalom üzleti berendezése. Irta Wiener Mosko. A „Köztelek” szerkesztősége által kitűntetett pályamű. Két táblával, hat ábrával. Ára portomentesen megküldve 1 kor. 10 fillér.

Egyszerű gazdasági számvitel. II-ik kiadás. Irta Suschka Richárd. Az Orsz. Magy. Gazd. Egyes. által 2000 korona pályadíjjal koronázott pályamű. Bolti ára csinos vászonkötésben 6 korona. A „Köztelek” előfizetőinek és az O. M. G. E. tagoknak portomentesen megküldve 4 korona 60 fillér.

A Baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése. Irta Hreblay Emil állattenyésztési felügyelő. Ára portomentesen megküldve 1 korona 70 fillér.

A mesterséges borok készítésének, forgalomba hozatalának tilalmáról szóló törvény. Magyarázó jegyzetkei ellátta: dr. Lónyai Ferencz. Ára 1 kor. 60 fillér.

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894-ik XII-ik törvények, a végrehajtására vonatkozó miniszteri rendelet, magyarázatokkal ellátva, egy füzetben. Ára bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

A sertés javítása és hizlalása. Gazdák és hizlálók használatára. Irta: K. Ruffy Pál uradalmi főtiszt. Ára portomentesen megküldve 2 kor. 20 fillér.

I. Káté községi mező- és hegyőrök számára. A mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII-ik törvények alapján összeállítva. Ára portomentesen megküldve 40 fillér.

II. Káté az uradalmi csöszök számára. Ára portomentesen megküldve 40 fillér. Összeállította: dr. Balkay Béla. Mindkettő csinos zsebkönyv alakú kemény táblába van kötve és 20 oldalas jegyzetnaplóval van ellátva.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyonok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alantti czímemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőzsántási vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.

A szegedi kenderfonógyár részvény-társaság Szegeden

ajánl

aratógépekhez való kévekötőfonalat,

manila kenderből vagy magyar kenderből minden aratógépszerkezetnek megfelelő gombolyagban.

Ugyanott a legolcsóbb árban kaphatók

tiszta kenderfonalból készült kenderzsákok,

gőzekéhez való sodronykötelek,

gazdasági kötélárak mezőhegyesi kenderből.

6447

BIRTOKELADÁS.

SÉNYŐ községben — Szabolcsmegye — Nyiregyháza várostól 1 órányira, köút mellett fekvő, lakház, gazdasági épületek, kert és 26 hold szőlővel és 70 kat. hold dohányengedéllyel beruházott 2150 m. hold területű tagosított birtok, kedvező feltételek mellett eladó.

Részletes felvilágosítást ad a

Nyiregyházi takarékpénztár egyesület igazgatósága. ≡

6984

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

* * HIRDETÉS. * *

A pozsonyi kiállítás alkalmával a kiállítók részéről felhajtandó állatok takarmányozásáról a kiállítás igazgatósága gondoskodik. Hogy így az összes

széna, abrak és egyéb takarmányadagok, alom szalma szükséglet

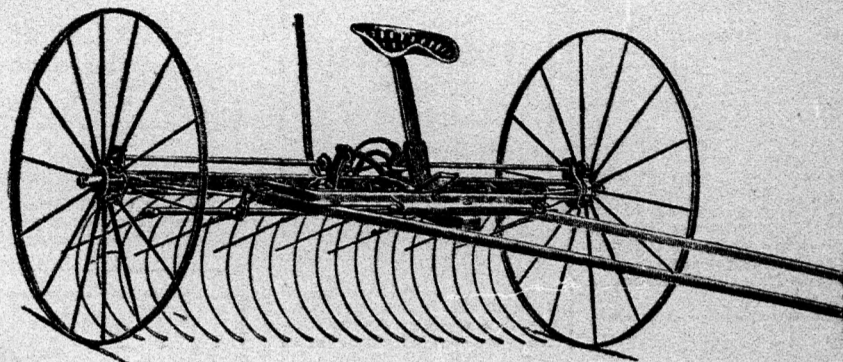
előre biztosítható legyen, felkéretnek a körzethez tartozó termelők és vállalkozók, hogy mielőbbi ajánlataikat terjesszék elő: Kiállítási Iroda, Budapest, Köztelek czímre.

A Kiállítás Igazgatósága.

♣♣♣ The Hollingsworth ♣♣♣

szénagyűjtő gereblyék

Elsőrangú kivitelben igen olcsó árakon ≡

A világ legtökéletesebb és LEGJOBB

Fűkaszalóit

Kévekötő aratógépeit

Marokrakó aratógépeit

Szénagyűjtő gereblyéit

Szénaforgatóit

A Johnston Harvester Co

Batavia amerikai aratógépgyár készíti. A fel-

használt anyagok utólréhetetlen minősége, a szerkezet egyszerűsége és megbízhatósága, a könnyű kezelés, feltűnően kevés vonóerő szükséglet biztosították a Johnston-gyármányoknak a földkerekség minden földmivelő országába való elterjedését és elismert elsőbbségét valamennyi verseny gyártmány felett.

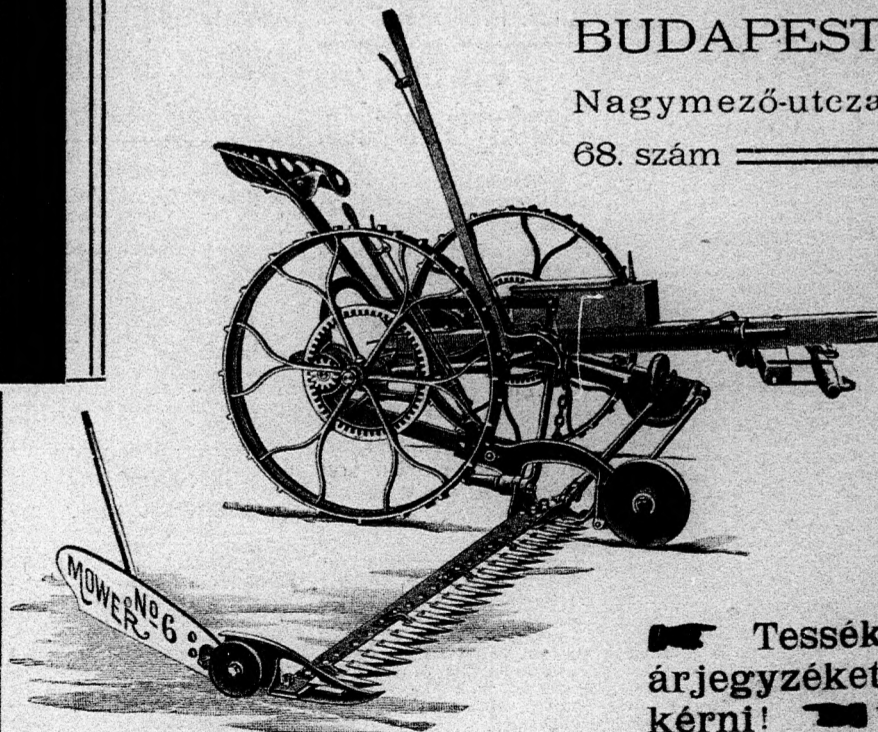
Magyarországi vezérképviselet és főraktára

BÄCHER RUDOLF • MELICHAR FERENCZ

BUDAPEST

Nagymező-uteza

68. szám

Tessék árjegyzéket kérni!